درعلیه‌ده غلطه‌ده (ماسیس) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրուցիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊԱԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçue
à la Direction du Journal "MASSIS„
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Քաղաքական եւ Ազգային

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գ[illegible] տարեկան 140 Ղրշ.
» » վեցամսեայ 70 »
» » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիր[illegible] տարեկան . 40 Ֆրն.
վեցամսեայ . 20 »
Դրամի փո[illegible] փոստ կ'ընդունուի, 115
ղր[illegible] ղրուշի հաշուով :
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԿԼԱՏՍԹԸՆ

Անգլիոյ նախկին նախարարապետը պահպանողական ծնաւ եւ մեռաւ ազատական կուսակցութեան մէջ։ Հիմայ կ'արժանանայ պատուի մը՝ զոր Անգլիա տուած էր մինչեւ հիմա իր երկու զաւակներուն միայն, Չաթամ կոմսին (Ուիլլըմ Բիթ) 1778 Մայիս 11ին եւ ասոր որդւոյն, Ուիլըմ Բիթի 1806 Յունվար 27ին։ Պ. Կլատսթըն այդ երկու նշանաւոր քաղաքագէտներուն քովիկը իր արձանը պիտի ունենայ, յաւիտենական նշան՝ մը այն բարեպաշտ երախտագիտութեան, զոր Անգլիա կը տածէ այդ ծերունիին։ Կլատսթըն անգլիական ժողովրդին մէջ մեծ տպաւորութիւն մը ձգած էր իբր երկիւղած քրիստոնեայ մը. կ'աշխատէր իր հոգիին փրկութեան համար, եւ որքան որ յաջողութեանց բաղդը գինքը զետեղած էր իր երկրին պաշտօններուն գագաթին վրայ, չէր մոռնար իր պարտաւորութիւնները իբրեւ մարդ։ Հայրենակիցներուն համակրութեան ձայները միայն ամէն կողմէ կը բարձրանան հիմա, սպասելով որ հողը ծածկէ անոր մարմինը, եւ պատմական յիշատակ մը միայն ըլլայ Կլատսթընի քաղաքականութիւնը։ Այն ատեն քննադատութիւնները պիտի սկսին իրենց շրջանը բոլորել՝ մի առ մի վերլուծելու համար բոլոր այն սկզբունքները, որոնց փարեցաւ Կլատսթըն իր պաշտօնավարութեան միջոցին։ Անգլիական մեծ [illegible] խմբագրականները երկայօրէն կը խօսին Կլատսթընի վրայ, որ վաթսուն տարիներ դեր մը խաղաց անգլիական քաղաքականութեան մէջ գործակցելով շարունակ Լորտ Ապըրտինի, Լորտ Բալմէրսթընի, Լորտ Րըսէլի, Լորտ Տէրպիի։ Լորտի մը պաշտպանեալը ըլլալով եւ անոր շնորհիւ վաստկելով առաջին աթոռը երեսփոխանական ժողովին մէջ, պահպանողական սկզբունքներու ջատագով էր, մինչեւ որ վերջապէս պատեհական զաւեթափներու վրայէն կամաց կամաց սահեցաւ ազատական կուսակցութեան դաշտին վրայ, եւ առանց այլ եւս գթելու անկէ, պետը եղաւ այդ կուսակցութեան, զոր առաջնորդեց մինչեւ այն ժամանակ, երբ իր մեծ տարիքը ստիպեց զինքը թողուլ գործերու աշխարհը եւ Նըրչիարտէյլ օրերու հիւանդոտ հեռքերը անչքօրէն պատսպարել Հաւարտընի դղեակին միանձնութեան մէջ, ուր վերջապէս հրաժեշտ տուաւ աշխարհին։

Խորհրդարանական կեանքին մէջ Պ. Կլատսթըն յաջողութիւններ ունեցաւ ինչպէս ձախողանքներ ալ. իր պերճախօսութիւնը զինքը կ'ընէր իր հակառակորդները իր երկրին ներքին գործերու պայքարներուն եւ վիճաբանութեանց միջոցին. կը պատուէին զինքը, երբ նոյն իսկ համամիտ չըլլային իրեն։

Կլատսթընի քաղաքական հակառակորդները կ'ամբաստանեն զինքը թէ յարակից կեանք մը չունեցաւ դիւանագիտութեան մէջ. իր սկզբունքները շատ փոխեց, բայց արդէն Կլատսթըն կ'արդարացնէր ինքզինքը այդ յաճախակի փոփոխութեանց ամբաստանութենէն թէ ճշմարիտ դիւանագէտը իր երկրին շարժումներուն պէտք է հետեւի եւ անգլիական ժողովրդին ձգտումներուն պէտք է համակերպի։

Կլատսթընի քաղաքական անյաջողութիւններէ մէկը իռլանտական խնդիրը եղաւ. այդ մասին միշտ հակառակ վարուեցաւ իր երկրին ընդհանուր կարծիքին եւ զգացումներուն. նոյն իսկ իրմէ պաղեցուց իր կուսակցութեան ամենէն զօրաւորները եւ իր քաղաքականութեան ամենէն կարեւոր նեցուկները, որոնք Կլատսթընեան կոճղէն բաժնուելով, դացին զօրացուցին պահպանողական տարրը, միութենական-պահպանողական խմբակին տակ, որ իրականութեան մէջ զուտ պահպանողականի համանիշ էր։ Այդ բաժանեալ խումբին պետն է գաղթային գործոց արդի նախարարը Պ. Չէմպըրլէյն, որուն քաղաքական ճառը միջազգային քաղաքականութեան գրասեղանին վրայ դրուած է եւ ուշի ուշով կ'ուսումնասիրուի։

Ազատական կուսակցութեան այդ պատառումէն վերջ, Կլատսթըն ժամանակ մըն ալ ձգձգեց անոր կենդանութիւնը. ինքը միայն կարծես կը բաւէր իր պերճախօսութեամբ հաստատուն պահելու համար այդ կուսակցութեան գոյութիւնը, որ անգլիական մեծ վարպետներուն աւանդական կտակն էր։ Սակայն չյաջողեցաւ. եւ այս անյաջողութեան մէկ պատճառն ալ էր իր ծերութիւնը, հասակին այդ անդարմանելի թշնամանքը։ Իր աեղակալներէն եւ ոչ մէն Կլատսթընի կորովը ունէր պահպանողական կուսակցութիւնը հակակշռելու ազատական կուսակցութեամբ. Լորտ Րօզպէրի հիւանդացաւ ժամանակէն շատ կանուխ եւ հրաժարեցաւ պաշտօնէ մը՝ որուն ծանրութեան չէին կրնար տոկալ իր ուսերը։ Կլատսթընի մեկուսացումը ազատ եւ անմիջակից ասպարէզը կը բանար պահպանողականներուն առջեւ, որոնք ջախջախիչ մեծամասնութեան մը աջակցութեամբ, այսօր կը վարեն անգլիական քաղաքականութիւնը։

Բայց ի՛նչ որ ըլլայ [illegible] կը մնարանին հաչակել, սա՛ է թէ Կլատսթընի կը պարտի Անգլիա տուրքերու արդար բաշխումի մը հաւասարակշռութիւնը, որ եղմտական տագնապներէ ազատ կը պահէ միշտ բրիտանական կայսրութիւնը։ Ե.

ԾԽՐԱԽՏԻՆ ԴԷՄ

Ա.

Բարիզ, 19 Մայիս.

Մարդկութեան ամէնէն սեւ հիւանդութեան, ծխրախտին դէմ է որ նորէն կը կռուի գիտական աշխարհը։ Ֆրանսական Ակադեմիան նորէն խնդիրը ձեռք առաւ ու այս անգամ աւելի լուրջ, աւելի ուժով զինուած կը պատրաստուի մարտնչելու.

Հին օրերէ ի վեր այդ սոսկալի հիւանդութեան դէմ կը կռուին մարդիկ, ամէն միջոցներ կը գործադրեն յաղթելու համար անոր. եւ սակայն ծխրախտը միշտ կայ ու միշտ կը գործէ։

Ամէն օր անոր վրայ կը գրուի, ամէն գիտական կաճառներու մէջ անոր վրայ կը խօսուի, գօլերայէն աւելի մարդ կը մեռցնէ, կ'ըսեն, պատերազմներէ շատ աւելի (Ֆրանսայի մէջ տարին 150,000 մահ կը պատճառէ)։ Ու այնքան հին է այդ հիւանդութիւնը որ շատեր կը կարծեն թէ ամէն բան ըսուած է անոր վրայ եւ շատ քիչ կուգանք. 7000 տարի է որ մարդեր կան ու կը խորհին, ինչպէս կը գրէ Լապրիւէր. Ու երբ կը խորհինք սակայն թէ այս ահռելի ախոյեանին քով կ'ապրինք, առանց նոյն իսկ, մենք մարդերս, մտածելու թէ կրնանք վերջապէս բան մը ընել, երբ կը խորհինք մեր այս անտարբերութեան վրայ, իրաւ որ կ'ապշինք.

Տասը տասնըհինգ տարի է, Քոխի գիւտէն ի վեր (1882) գիտենք թէ ծխրախտին միակ ու գլխաւոր պատճառը միքրոպն է. գիտենք թէ այդ միքրոպը մարմնին ամէն մասերուն մէջ ալ կ'ապրի, մորթէն սկսեալ մինչեւ ոսկորները. գիտենք նմանապէս թէ միքրոպները ընդհանրապէս երկու լայն ճամբաներէ մեր ներսը կը մտնեն, շնչառութեան պողոտաներէն ու ստամոքսին մուտ ներքնուղիներէն. ու չենք ջանար ջնջել այդ ճիւաղները։

Ֆրանսական Բժշկական Ակադեմիան, որ շատ անգամներ փորձած է բան մը ընել, վերջերս կազմեց տասնը չորս անդամներէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը, որու պաշտօն տուած էր խնդիրը երկայն բարակ ուսումնասիրելու։ Ու անցեալ օր, բրոֆեսէօր Կրանշէ, յանձնաժողովին տեղեկաբերը, ընդարձակ տեսութեան մը մէջ բարձրաձայն խնդրեց որ ա՛լ գործադրուին Ակադեմիային առաջարկները. Բացատրեց թէ ուրիշ անգամներ ալ Ակադեմիան զբաղած է ծխրախտին դէմ մղուելիք կռիւով, բայց ուրիշ շատ մը մոռցուած խնդիրներու պէս այն առաջարկներն ալ Ակադեմիայի դուռնէն դուրս չեն ելած։ Ժամանակ է որ ժողովուրդին գիտենք, ամէնուն ալ հասկցնենք երկու բան թէ ծխրախտը բուժելի է թէ կրնանք ծխրախտը ուշտարափոխիկ վերածել.

Ես չեմ այս բաները ըսողը։ Շատեր չպիտի հաւատային ինծի, եւ ուրիշներ չառլաթան պիտի ըսէին։ Ծխրախտը բուժելի՞.

Է՛հ, այո՛, ծխրախտը բուժելի է։ Թէպէտ տեսած եմ ես բաւական թիւով առողջացած ծխրախտաւորներ, բայց մեղի պէս պարզ մահկանացուներէ վեր քառասուն անմահները, Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմականները բարձրաձայն կը գրուցեն թէ բուժելի է սոսկալի ախտը, ծխրախտը.

Բայց ծխրախտը բուժելով, հիւանդին օգնութեան հասնելով մէկտեղ, ուրիշ միջոցներ չունի՞նք բժշկութեան հիմակուան վիճակին մէջ առողջները պաշտպանելու համար Քոխի միքրոպներուն դէմ. որովհետեւ այն անամօթ պասիլները ամէնէն առողջ թոքերուն մէջ ալ կրնան ապրիլ։ Ու դժբախտաբար ծխրախտին փոխանցիկ [illegible] կարծես ամէն օր անտես կ'առնուի հիւանդներու շուրջը, կը մտցուի նոյն իսկ բժիշկներու կողմէ, թէ հիւանդը իր չորս կողմը պասիլներ կը ցանէ ամէն օր։ Այդ փոխանցիկութեան դէմ պէտք է կռուին։ Պակսեցնել կարելի եղածին չափ ծխրախտին միքրոպները երկրիս վրայէն. այդ պէտք է ըլլայ գլխաւոր նպատակնիս ամէնքնուս ալ որ այդ սոսկալի ախտին դէմ կը կռուինք։

Բայց դժուարութիւնները, ընտանեկան ու ընկերական դժուարութիւնները հոս կը սկսին։ Գիտութիւնը կըրցաւ գօլերային ուժը պակսեցնել, այն ահռելի տարափոխիկ հիւանդութեանը որ երբ Եւրոպա մտնէր բոլոր երկիրներն ալ կ'այցելէր. Թէև այնքան տկարացաւ որ Բարիզի պէս մեծ քաղաքի մը մէջ ամիսը հազիւ մէկ երկու մահ կը պատճառէ. Եւ սակայն այդ հիւանդութիւնները սոսկալի կոտորածներ ըրած են երկրիս վրայ,

Ինչո՞ւ նոյն միջոցները չգործադրենք ծխրախտին դէմ.

Գօլերան ու Բէֆօն թէպէտ տարափոխիկ հիւանդութիւններ, բայց երկայն չեն տեւեր. գօլերան մէկ քանի օր, Բէֆօն էն շատը 5-6 ամիս։ Հիւանդութեան շրջանին միջոցին, բժիշկին հրամանով պէտք եղած զգուշութիւնները կ'առնուին։ Հիւանդը խնամողները, ընտանիքը կը հասկնան թէ ծանր ախտ մը մտած է տուներնին ու զգոյշ կ'ըլլան.

Բայց ծխրախտին համար նոյնը չէ. Հիւանդը ամիսներով կը հազայ, կը թքնէ. ոչ ոք կը խորհի շուրջը թէ վտանգ մը կայ օդին մէջ։ Եթէ նոյն իսկ ընտանիքը ամէն բան հասկնայ, տեսնէ թէ հիւանդը օր օրի կը տկարանայ ու կը հազայ առտու իրիկուն, կը թքնէ գլխէր ցորեկ, նորէն ո՛ւ է միջոց չառնուիր քովը եղողներուն առողջութիւնը պահպանելու.

«Փոխանակ, կ'ըսէ բրոֆեսէօր Կրանշէ խօսքը բժիշկներուն ուղղելով, փոխանակ բերաննին բաց մնալու պարտականութեան դժուարութեանց առջեւ, ծխրախտին անբուժելիութեան ու ժառանգականութեան վրայ խորհելով, պէտք է որ աչքերնին ծխրախտին բուժելիութեան եւ փոխանցիկութեան վրայ եղած նոր տեղեկութիւններուն դարձնենք։»

Չեմ կրնար խօսիլ հոս բժիշկին պարտականութեանց վրայ, թէ պէ՞տք է հիւանդին ըսել իր ցաւին պատճառը, մ՞ը պարագային մէջ, ինչպէս. Բայց պէտք է ամէնքնիս ալ գիտնանք, բժիշկ ու ժողովուրդ, թէ ծխրախտը բուժելի է, ու երբ մէկ կողմէն մեր հիւանդը կը խնամենք, պէտք է ջանանք մեռցնել միքրոպները միւս կողմէն։

Ծխրախտին միքրոպները, ըսի, մարմնին ամէն կողմը կրնան ապրիլ, ոսկորներուն մէջ, մորթին տակը, թոքին մէջ. Որքան ժամանակ որ միքրոպները որ եւ է կերպով դուրս չեն նետուիր հիւանդին մարմինէն, քովը եղողները որ եւ է վտանգէ զուրկ են, բայց երբ հիւանդը կը հազայ ու կը թքնէ, եւ կամ պասիլները ոսկորէ մը ժեխնելով մինչեւ մորթին վրայ կը հասնին վէրքեր բանալով, վտանգ կայ. պէտք է ջնջել անոնց բանակը։ Այս է ամէնէն կարեւորը։

Հիւանդները տուներուն մէջ եւ կամ հիւանդանոցը իրենց թաշկինակին մէջ կը թքնեն, եթէ գետինը, փողոցը կամ հանրակառքին մէջ չեն թքներ։ Թուքը գետինը կամ թաշկինակին մէջ, հոս կամ հոն կը չորնայ. Քոխի պասիլները՝ անոնք չեն չորնար, հովը կամ որ եւ է պատճառ՝ աւելը, գետնէն վեր կը հանեն, փոշիի ձեւի տակ, միքրոպներու լեգէոնները. այսպէս օդին մէջ անոնք կուգան կ'երթան, ազատ, ընտրելով իրենց որսը, տկարը կամ առողջը, ընտրելով միշտ իրենց մշակութեան դաշտը։

Այդ թուքը նախ պէտք է ջնջենք. ամէն հիւանդ, ոտքի վրայ կամ պառկած, պէտք է որ մասնաւոր ամանի մը մէջ թքնէ, ուր առաջուց հականեխական մը դրուած ըլլալու է. յետոյ պէտք է այրել թուքը, մաքրել ամանը։ Անկողինը եղող հիւանդներուն համար խնդիրը դիւրին է. բայց ծխրախտացեալները ընդհանրապէս տարիներով ոտքի վրայ կը պտտին, հոս ու հոն թքնելով։ Բժիշկը պէտք է իր բոլոր ճարպիկութեամբ հասկցնէ թէ ինք իր շահուն համար պէտք է թքնէ գրպանի ամանի մը մէջ (վերջերս գրպանի համար մասնաւոր ամաններ շինեցին հոս, թէպէտ շատ քիչերը կը գործածուին տակաւին)։ Բժիշկը ու հիւանդին ընտանիքը, նոյն իսկ հիւանդը պէտք է աշխատին ախտին դէմ. Այն ծխրախտաւորները որոնց ըսուած է թէ հիւանդ են բայց բուժելի, երբ կարելի եղած է զիրենք համոզել, անոնք առաջիններն կ'ըլլան ծխրախտին դէմ կռուող։

Իսկ անկողինը եղողներուն սենեակները պէտք չէ աւլել, այլ ամէն օր հականեխական հեղուկով մը թրջուած սպունգով մը պէտք է լուալ բայց ոչ խոնաւութիւն պատճառելու աստիճան։

Ու երբ կարենանք այսպէս մեր թոքերէն դուրս ժայթքած միքրոպները լոյս չտեսնելնուն պէս սատկեցնել, կրնանք վստահ ըլլալ թէ ահագին հարուած մը տուած ենք ծխրախտին։

Պ. ԹՕԼՕԼԵԱՆ

ՈՒՂԵՒՈՐԻ ՆՕԹԵՐ

ԱՅԱՆԴԱՎԷՊԸ

Շէբիկէն անդին մայրուղի կողերու վրայ կան քանի մը Թուրք գիւղեր, որոնցմէ Էկինիկ շատ մօտն է շինուած Ոսկեգետակի։ Էկինիկի առջեւ Ոսկեգետակ կը ձապղի ու լայն անկողին մը կը գրաւէ, ծանծաղուտ, սպիտակ աւազով սնգուրուած։ Ծարուտ դաշտերու մէջ՝ կամուրջէն քիչ մը վար, ծամծռուռ բուներու վրայ երկնցած ուռիներ կը հովանաւորեն Փիլիպպոս առաքեալի ուխտատեղին, որ Գոհանամ բլրակին ստորոտը քարակայտ մըն է լոկ։ Առաքելական այս ուխտատեղին՝ իր շրջակայքով կը կոչուի նաեւ Խոսրոֆ Բողար։ Արդէն անունները բաւական մնածել կու տան մարդուս, այնպէս չէ՞։ Իր առեղծուածական դաղտ՝ իբրեւ գիւթող այդ բլրակին վրայ կանգ առէք պահ մը. արեւելեան հիւսիսակողմը՝ Փիլիպպոս առաքեալէն ոչ շատ հեռի՝ լեռներու ամենաբարձր կատարին վրայ պիտի տեսնէք Օձախ գիւղը, որ վեհաչքօրէն կը շահապետէ, կարծես իր ստորոտը փռուող Աչոտկայ գիւղին։ Օձախ ունի իր մէջ համբաւաւոր ուխտատեղի մը, որ «Ղորը» անունով ալ կը յորջորջուի, կ'ըսեն։

* * *

Այսօրինակ յուշարձանները հանդէպ, երբ պատմութիւնը չի խօսիր, ժողովրդական միտքը՝ կրօնական անհեթեթ զաղափարներով նախագրաւուած՝ կը լեցնէ անոր պակասը, անխղճահար մեկնիչի մը համարձակութեամբ։ Ի՞նչ փոյթ իրեն, երբ իր ստեղծած արդիւնքը չհամապատասխանէ բանաւոր վարկածներու կամ ճշգրիտ իրականութեան, բաւական է որ այդ արդիւնքը՝ կրօնական կեղեւանքով մը ծրարուած՝ կը խօսի ռամիկ միտքերու ցնորումին հետ։ Դիտուած է որ ամէն աւանդավէպ՝ ծնունդ զաւառական մտածումներու՝ կրօնական գոյն մը ունի իր վրայ. սակայն որոշիչ կէտ մըն է ցոյց տալու համար թէ ո՛րքան կրօնական (=տիրացուական) եղած է ժողովուրդը մտքի զարգացման ինչնորոշ աստիճանի մը հասնելէ առաջ։ Խօսրոֆ Բողարի աւանդավէպը մէկն է անոնցմէ, որոնք մեղի կը փոխադրեն կրօնապէս սխալ տրամաբանուած աւանդականութեան կալուածը։

* * *

Առաքելական դարուն Ցիսուսի հոգեշունչ աշակերտները, քարոզչութեան տարապայման գրգիռէն մղուած, երբ կը ցրուէին ամէն կողմ աւետարանիչի պաշտօնով, Փիլիպպոս առաքեալ՝ իր քրոջ հետ՝ կուգայ Հերապոլիս (*)։ Հեթանոսական խաւար դարուն՝ կը յաջողի հաւատքի բերել բնիկները, որոնք կը փարին քրիստոնէական մարդասէր ու փրկարար սկզբունքին։ Կուգայ օր մը, երբ Առաքեալը պէտք կը զգայ այցելել Երզա, իր քարոզչական պաշտօնին բերմամբ, եւ կը խոստանայ քառասուն օրէն դառնալ իր հօտին մօտ։ Պայմանաժամը կը հասնի, առանց իր հետ բերելու առաքեալը։ Անոր յապաղումէն բնիկները կ'երկմտին իր ճշմարտախօսութեան վրայ. դեռ նոր ծնած հաւատքը վրդովումներ կ'ունենայ իր մէջ, խախտող տարակոյսը աւետարանիչէն տարբեր թեւադրութիւններով կը խօսի իրենց սրտին հետ, այնպէս որ կարծելով թէ խաբեբայի մը հետ գործ ունեցած են, բարտիի ծառէ մը կը կախեն առաքեալին քոյրը եւ խեղդամահ կ'ընեն։ Մինչ նորահաւատները խաբուած մարդերու վրէժխնդիր գոհացումով այդ մարդասպան յիշատակէն զզուած կը մտածէին, հասաւ առաքեալը։ Բնիկներու խումբը վարմունքը եւ քրոջ ողբալի վախճանը հոգեպէս կը վրդովեն զինքը ու եղբայրական սիրոյ անդիմադրելի ուժէն մղուած, մարդկօրէն կապերու ստեղծած ցաւէն տանջուող հոգիով, մոռցած իր ներողամտութեան քրիստոնէական պարտաւորութիւնը, կ'անիծէ քաղաքը, որ անմիջապէս քանդուելով խորտ֊բոտ կ'ըլլայ։

Ոսկեգետակ մինչեւ այն ատեն իր առատ ջուրերու վճիտ ալիքին մէջ, դալուք գօրութիւն մը ունէր կարծես, որ խորհուրդ կը հոսէր ինքնին։ Անիծեալներուն ու բաղձանաւորներուն գոհացում տալով այդ գետակը կ'ոռոգէր այն ատեն բաւական լայն դաշտեր, ինչպէս հետքերը ցոյց կու տան այսօր։ Առաքեալը, մարդկօրէն գործուած այդ ոճիրին հանդէպ, կ'ունենայ Քրիստոսի աշակերտի մը արժանի խղճահարութիւնը, ու ա՛լ չուզելով տեսնել քանդուած քաղաքին ստուերագիծը, ջուրին վրայ կը նետէ իր միլոնը միւս կողմը անցնելու համար։

Խաբուած էր ինքը. փորձը ցոյց տուաւ թէ այդ քանդող անէծքն յետոյ իր հրաշագործի զօրութիւնն էր անցեր։ Տխուր ու ընկճուած քաշեց իր միլոնը ջուրէն, ու եզերքին մօտ նստած՝ արցունք թափեց։ Ցանցառօրի մը հոգեկան տագնապին ու մորմոք նուաղումին մէջ ողջահար սարսուռով դէպ ի վեր հրկէնք սեւեռեց իր աչքերը մեղսամած աղաչաւորի մը նայուածքով, պղծման պէտքը զօրեղապէս զգաց իր ներսը։ Ասուած որ ամէն աւազ աշխարհքի մօտը կը բնակի, լսեց Առաքեալին լուռ հեծեծանքը, ու ըսաւ անոր, «Փիլիպպէ՛, դո՛ւն ստեղծեցիր այդ կորուած քաղաքդ»։ Փիլիպպոս առաքեալ Աստուծոյ ձայնին՝ այն պահուցումով, որով կայ՛ն կը հալածուէր խղճմտանքի անթարթ աչքէն, «Տէ՛ր, ըսաւ, թող որ հոս ըլլայ գերեզմանս,» ու գոհութեան աղօթք ապաշխարելու վազեց դէպ ի այն բլրակը, որ այսօր Գոհանամ անունով կը կոչուի։

Առաքեալը իր ապաշխարութեան օրերուն վախճանեցաւ, կ'ըսէ Աւանդավէպը, ու թաղուեցաւ ճիշդ հոն, ուր այսօր ցոյց կու տան Փիլիպպոս առաքեալի ուխտատեղին, երբեմն մատուռ։ Խօսրոֆ Բողարի մէջ։ Իսկ քրոջը գերեզմանը, կ'ըսէ Աւանդավէպը, կը գտնուի Օձախ գիւղի մէջ, եւ ծանօթ է Ղորը (= կին) անունով։

ԱՆՑՈՐԴ

(*) Արաբկիր եւ շրջակայքը ընդհանրապէս հռչակուած են Հերապոլիս, հակառակ այն պատմական ճշմարտութեան, ըստ որուն Հերապոլիս անունն է Ձիմ'կածագի։ Բայց պատմական այս սխալ անուանումը՝ ի մասին Արաբկիրի՝ հին աւանդականութիւն մը ունի այսօր։ Ձեռագիր Աւետարան մը ունինք, որուն մէջ գրիչը կըսէ. «Գրեցաւ սուրբ աւետարանս, ի յերապոլիս քաղաք, որ կոչի Արաբկիր, թվին Հայոց ՌՁԹ» (1640)։

ԳԱՆՁԱՆԱԿՆԵՐԸ

Ասկէ չորս տարի առաջ լրագրական հրատարակութեամբ մը Ազգ. Հիւանդանոցին համար գանձանակներ հաստատելու գաղափարը յառաջադրուած էր։ Ծանօթ վաճառատուն մըն ալ ինքնաբերաբար յանձն առած էր երկու հազար տուփ կամ գանձանակ նուիրել՝ այդ նպատակին համար։

Թէլադրութիւնս մնաց այդ վիճակին մէջ ամիսներով՝ շարժող գործող չի կար, թէեւ շատերէ լսեցի թէ գործնական միջոց մը թելադրած էի, ներշնչուելով բնականաբար քաղաքակիրթ երկրի մը մէջ տեսածներէս։ Գրեցի այն ատենուան Հոգաբարձութեան եւ պատասխան ստացայ թէ ըստ ծնէրս նկատողութեան առած էին եւ «պարտ ու պատշաճը» պիտի տնօրէին։

Եւ այս օր վերջապէս իրականանալու վրայ է չորս տարի առաջուան յղացածիս գաղափարը։ Խնդիր չէ թէ Հիւանդանոցի ներկայ Յանձնաժողովը ո՞րէկէ ներշնչուեցաւ հրապարակ հանել գանձանակներ նոյն հաստատութեան օգտին համար։ Ըրածնին աղուոր բան մըն է, թէեւ դժբաղդաբար «միջոցներու մէջէն բանաւորը» ընտրած չեն կարծեմ, ինչպէս անցած օր կ'ըսէր Ջօհրապ։

Սեղանիս վրայ հատ մը ունիմ այդ գանձանակներէն։ Գանձանակին ձեւը երբեք չի թելադրեր մտքիդ թէ ստակ պահելու յատկացուած տուփ մըն է ան։ Թիթեղեայ այդ տուփը կրնայ յիշեցնել քեզի Սէյլանը կամ Չինը, բայց ոչ երբեք Եէտի Գուլէն։ Եւ լիօք ալ մարդ շատ զօրաւոր երեւակայութեան տէր ըլլալու է որ այդ գանձանակին վրայի արտառոց— Չինական թէ Հնդկական, դեռ չեմ կըրցած որոշել—պատկերը տեսնելէ վերջ ծանօթ ստակ ձգէ... Եէտի Գուլէի Հիւանդանոցին համար։

Տուփը կամ գանձանակը ազգին անդին կը դարձնես ի՛նչ ըլլալը հասկնալու համար. տակը թիւ մը կայ թուղթի մը վրայ, զոր շատ դիւրութեամբ կրնաս տեղէն հանել. կը տեսնես սակայն շատ որոշ կերպով եւ ամբողջութեամբ՝ ծանօթ թէյավաճառատան մը անունը։ Եւ հիմա բնականաբար մտքիդ մէջ խնդիր կ'ելլէ թէ որո՛ւ կը վերաբերի գանձանակը, հետեւաբար մէջը ձգուելիք դրամը։

Մանրադիտական քննութենէ մը վերջ միայն փոքրիկ կապարեայ կնիքին մէկ կողմը կը կարդաս «Ս. Փ.» տառերը, կնիքին միւս կողմն ալ «1896» թուականը, ու չես հասկնար թէ ինչո՞ւ հոն դրուած է, քանի որ գանձանակները այսօր հրապարակ կը հանուին։

Այդ գանձանակները աւանդ ըլլալու չէին. աղուորիկ նպատակայարմար տուփեր շինուելու էին յատկապէս Հիւանդանոցին համար։ Հաւանական է որ Յանձնաժողովը պզտիկ ծախքէ մը փախչելու համար՝ պատրաստ գտնուած տուփերովը գոհացաւ։ Անտեղութիւնը սակայն մեծ է։ Հիւանդանոցին այդ գանձանակները կըրնային, օրինակի համար, փոխանակ տարօրինակ պատկերին՝ ունենալ նոյն իսկ Հիւանդանոցին, ինչպէս կը տեսնենք սփիւռքի թուղթերուն վրայ։ Կրնային նմանապէս տուփին մէկ երեսին վրայ դնել Ս. Փրկչի մէջ պատսպարուողներուն թիւը, եւ ծախքը որուն կ'ենթարկուի նոյն հաստատութիւնը տարէ տարի։ Եւ ան ատեն այդ գանձանակները նպատակի մը պիտի կրնային ծառայել. տեսնողը բան մը պիտի հասկնար, եւ կրնայինք յուսալ որ տալն ալ յաջորդէր հասկնալուն։

Այս ամէնէն վերջը սակայն պզտիկ բան մըն է. գործնականութիւնը կը մնայ եղածին պէս։ Եւրոպական շատ մը նմանօրինակ հաստատութիւններ աս միջոցով շատ շնորհքով գումարներ կը հաւաքեն։ Կ'արժէ որ գանձանակները մեծ ընդունելութիւն գտնեն մեր ժողովրդին ամէն դասակարգէն, եւ նոյն ատեն կ'արժէ որ առաջին պատեհութեամբ փոխուին այդ գանձանակները եւ իրենց տեղը հանուին աւելի «բանաւոր», աւելի կոկիկ գանձանակներ։

Պարտիզակ. Ա. Գ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍՊԱՆՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

Ս. Բէդրսպուրկի և Մոսկուայի օրաթերթերը՝ որ սպանօ-ամերիկեան պատերազմին սկիզբէն ի վեր բաւական զգուշաւոր և չէզոք լեզու մը կը բանեցնէին, սկսած են փոխել իրենց ընթացքը և Սպանիոյ նպաստաւոր քաղաքականութեան մը յորդորել ռուս կառավարութիւնը։ Կ՚ըսուի թէ ֆրանսական ազդեցութիւնը կայ այս փոփոխութեան մէջ, և կը վախցուի նաև որ սպանօ-ամերիկեան պատերազմին բերքը պիտի ըլլայ անկլօ-ամերիկեան նիզակակցութիւն մը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՓԻԼԻՓՓԵԱՆ ԿՂԶԻՆԵՐԸ

Հօնկ-Քօնկէն կը հեռագրեն մայիս 18ին. Մանիլայէն առնուած նամակները կղզիներուն ներքին վիճակը քիչ ու շատ բարւոքած կը ցուցնեն։ Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առած է ուտելիքներուն գինը կանոնաւորելու համար։ Գերման գաղթականութեան մասին կղզիներուն մէջ մեծ համակրութիւն կայ, ամէն յոյս Գերմանիոյ կողմը դարձած է, և նոյն իսկ խօսք եղեր է թէ Վիլհէլմ կայսեր եղբայրը Հայնրիխ իշխան Բէքինէն Մանիլա պիտի երթայ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ

Սպանիական մամուլը խստիւ կը պախարակէ Հօնկ-Քօնկի անգլիական կառավարիչը, որ թոյլ տուաւ ամերիկեան նաւերուն պարենաւորումը, և չարգիլեց ապըստամբապետներուն Մանիլա վերադառնալը։

ԶՕՐԱՎԱՐ ՄԷՐԻԹ

Զօր. Մէրիթ մայիս 19ին կէս գիշերին Նիւ Եորքէն Վաշինկթըն մեկնեցաւ, ուրկէ ուղղակի Սան Ֆրանչիսքօ պիտի երթայ։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՍՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Իմբարչիալ մեծ կարեւորութիւն կու տայ ծովային նորընտիր նախարար Պ. Օ՛նոնի ընտրութեան։ Կ՚ըսէ թէ նոր պաշտօնեան նոր մղում մը պիտի տայ նաւային սպառազինութեանց և պատրաստութեանց, և Մանիլա պիտի ղրկէ Բէլայօ և Քարլօս Ե. մարտանաւերը, Քոնրիքօնա և Ռօբէրթօ յածաւորակները, Անթօնիօ Լօբէզ և Ալֆօնսօ ԺԲ օժանդակ յածաւորակները, Կէբուլքոս լրատարը և երկու թորփիլահալածներ։ Պահեստի նաւատորմին մնացեալ մասը, Վիթթօրիա և Նումանսիա զրահաւորները, Ալֆօնսօ ԺԴ յածաւորակը և մէկ թորփիլահալած, եզերապահ նաւախումբ մը պիտի կազմէ քանի մը օժանդակ յածաւորակներու հետ մէկտեղ։ Պատերազմական գործոց նախարարը կանոնաւոր զօրքերուն թիւը հարիւր երկու հազարի բարձրացուց։ Իմբարչիալ կը յայտարարէ թէ Փիլիպպեան կղզիները ղըրկուելու համար եօթը հազար զինուորը անբաւական է, թէև Ակուստի զօրավար ապահովիչ լուրեր տուած է բնիկներուն հպատակութեան և սպանիական իշխանութեանց աջակցութեան մասին։ Նախարարը ուշադրութիւն դարձուցած է նաև Սպանիոյ եզերքներուն պաշտպանութեան, մասնաւորապէս Բալէարեան կղզիներուն, Կեւդայի, Մելիլայի և Ճիպրալթարի նեղուցին սպանիական ծովեզերքներուն համար։

ՖՐԱՆՍԱ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՄԻՋՈՑԻՆ

Նիւ Եորքէն կը հեռագրուի Մայիս 19 թուով. Ֆէրտինան տը Լէսէբս ֆրանսական շոգենաւը այս քաղաքէն մեկնեցաւ երէկ դէպի Բորթ-Լիմոն և Քոսթա-Րիքայի եզերքները։ Կը կասկածուի թէ Սէրվէրա ծովակալին նաւատորմին համար մեծաքանակ զէնք և ռազմամթերք կը տանի։

ՍԱՆԹԻԱԿՕՅԻ ԴԷՄ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ

Սէրվէրա ծովակալին նաւախումբը երբ կը մօտենար Սանթիակոյի, նշմարեց երկու ամերիկեան նաւեր որոնք իսկոյն չոգեցին փախան։ Այդ նաւերը պաշտօն ունէին կտրելու՝ քաղաքը Ճամայքի հետ կապող հեռագրական պարանը։ Ուժգին գունդ արձակեցին առանց վնաս մը հասցնելու ամրոցներուն, եթէ ուզենք հաւատալ սպանիական աղբիւրէ եկած լուրերուն։ Սպանիական ամրոցները կը պատասխանէին, երբ Սէրվէրայի տորմիղը երեւցածին պէս Ամերիկացիք կծիկը դրին։

Հաւանայէն եւ Մաթանզասէն վերջ, Սանթիակօ Քուպայի երրորդ նաւահանգիստը և կղզին արեւելեան գաւառին մայրաքաղաքն է, ուր ապստամբները ամէնէն աւելի զօրաւոր են։ Հաւանայէն 225 փարսախ դէպի հարաւ կը գտնուի, հանգրուանի մը խորը, որ ունի ինը քիլօմէթր երկայնութիւն, շատ լաւ պատըսպարուած, և որուն մուտքը խիստ դըժուարին է խոշոր նաւերուն համար։ Սանթիակոյի ջրանցքը շատ նեղ է. ամէնէն նեղ մասը 160 մէթր է։ Մուտքը պաշտպանուած է Մօրրօ ամրոցով և ուրիշ քանի մը բերդերով որ դէպի ծովը առաջացած են։ Բուն քաղաքը, կղզիին ամէնէն հիներէն մին, 70,000 բնակիչ ունի։ Ամիլի Թատրոնի ձեւով շինուած է ծովախորշին հիւսիսային արեւելեան ծայրը, որ կրնայ ապահով նաւահանգիստ մը ըլլալ բոլոր սպանիական նաւատորմին։ Սանթիակօ ածուխի մթերանոց մը ունի, որուն շնորհիւ Սէրվէրա ծովակալ պիտի կրնայ պարենաւորել իր նաւաբաժինը։ Ունի նաեւ ֆրանսական և անգլիական ընկերութեան վերաբերող հեռագրական պարան մը, զոր կը փորձէին կտրել Ամերիկացիք, երբ Սէրվէրա վրայ հասաւ յանկարծ։ Հետեւաբար Հաւանայի և Մատրիտի յարաբերութիւնները խզուած չեն, ինչպէս կանխաւ բուռեցաւ։ Հաւանայէն հեռագրուած է վերջին անգամ թէ ռուսաց սնունդ կայ հոն, վասն զի ռեւէտրական նաւերը կրնան չարունակ հոն հասնիլ և քաղաքը պարենաւորել, պաշարման գիծը բանի տեղ չդնելով։

ԿԱՐՄԻՐ ՏԵՏՐԱԿԸ

Սպանիական կառավարութեան հրատարակած Կարմիր Տետրակը կը պարունակէ 149 վաւերագիր, սկսեալ 1896 ապրիլ 4 թուով Պ. Օլնիի ծանուցագրէն որ Մ. Նահանգաց բարեխօսութիւնը կ՚առաջարկէր Քուպայի խնդիրը վերջացնելու համար, մինչև 1898 ապրիլ 18 և 23 թուերով երկու յիշատակագիրները զոր արտաքին գործոց նախարար Պ. Կուլոն յարաբերութեանց խզման նախընթաց և երկրորդ օրը ղրկեց մեծ պետութեանց։ Սպանիական մամուլը կ՚ըսէ թէ կ՚առավարութիւնը չափէն աւելի զիջում բրած է և մեծ հակապատկեր մը կը տեսնէ Պ. Պ. Քլիվլէնտի և Օլնիի հաշտարար ոգիին և չափաւոր ընթացքին և Պ. Մաք Քինլիի պահանջումներուն միջեւ, որ հետզհետէ անտանելի կ՚ըլլային սեպտեմբեր 23ին Ուտտֆորտ զօրավարին ներկայացուցած ծանուցագրէն սկսեալ։

ԲՈՐԹՕ ՐԻՔՕ

Ս. Թոմասէն Հէրըլտ կը հեռագրուի թէ Բորթօ Րիքոյի ստարահպատակները նոր ումակոծութենէ մը կը վախնան, և թէ անտեղի զրոյցներ կը տարածեն Ամերիկացւոց կարծեցեալ բարբարոսութեան վրայ։

Պ. ՄԱՔ ՔԻՆԼԻԻ ԴԷՄ

Օրաթերթերը սկսած են չարչրկել Պ. Մաք Քինլին։ Անճարակին մէկն է, կ՚ըսեն, պէտք է փոխել զինքը։ Պատերազմական նախարարին համար ալ կ՚ըսեն թէ պարզ քաղաքագէտ մըն է, պատերազմի գործերէն բան մը չի հասկնար, չի գիտեր գլուխը ո՛ւր դարնէ և մտիկ կ՚ընէ բոլոր խրատներուն. իրա՛ւ, կամքը բարի է, բայց իրեն վրայ ծանրացած մեծ պարտքերուն պատրաստուած չէ։

ԿԼԱՏՍԹԸՆԻ ՄԱՀԸ

Մանրամասնութիւններ

Պ. Կլատսթըն Համըրտըման տօնին օրը մեռաւ. Հարտընի եկեղեցիին մէջ այդ առթիւ կարդացուած նուագները շատ աղէկ կը յարմարէին մահուան պարագաներուն։ Ցաւակցաբար երգուեցան նաև Պ. Կլատսթընի սիրած կտորները. ներկաները պատկառանքով և արտասուալից աչքերով կը հետեւէին անուշ երգերուն և անոնցմով բացատրուած զգացումներուն։ Ուիլիըմս երէցը Քրիստոսի Համբարձման վրայ խօսած քարոզին վերջերը ակնարկութիւն ըրաւ այդ առաւօտեան տխուր դէպքին, ըսելով թէ այս առաւօտ անմահացաւ Ուիլիըմ Իուարթ Կլատսթըն, փակելով երկար և պատուաւոր կեանք մը, գեղեցիկ և ազնուական ու բարի ամէն կողմերով։ Մեծ էր իբրև բարեկարգիչ և օրէնսդիր. բայց, շարունակեց երէցը, Հարտընի գեղացիները աղէկ կը ճանչնան զինքը իր գիրքերուն, բարեկամներուն և դրացիներուն մէջտեղ, և անոնք այս յիշատակը պիտի պատուեն և յարգեն, ոչ թէ իբրև դիւանագէտ և գիտուն անոր մեծութեանը համար, այլ անոր ընտանեկան կեանքին մաքրութեան և անարատութեան համար։ Սիրելի էր անոր սալրել այս թեմին մէջ և պաշտել այս եկեղեցիին մէջ։ Ո՛րչափ կը տեսնէինք զինքը այս սրբավայրին մէջ, ուր երբեմն կը կարդար Աստուծոյ խօսքը. երբեմն ամպիոնին տակ նստելով մտիկ կ՚ընէր ամենապարզ խօսքերուն անգամ. բայց աւելի յաճախ կը տեսնէինք զինքը ծնրադիր աղօթելու և պաղատելու համար Աստուծոյ, և իրեն չուրջ գտնուողները ո՛րքան կը շինուէին անոր օրինակէն։ Որչափ աճեցաւ իր մարմնին տկարութիւնը՝ այնքան մօտեցաւ Անոր՝ որուն ծառայեց և զոր պաշտեց իր կեանքին մէջ, և այս էր որ իր տառապանքներուն մէջ խաղաղութիւն բերաւ անոր։ Հին դարերու նշանաւոր մարդոց մէկուն պէս քնանալով Յիսուսի գիրկը ինկաւ, տարիներով և պատուով լցուած։

—Ֆրանսայի կառավարութեան նախագահապետ Պ. Մէլին Բարիզի անգլիական դեսպանին մասնաւոր նամակով մը հաղորդեց ֆրանսական կառավարութեան ցաւակցութիւնը Պ. Կլատսթընի մահուան առթիւ։ Պ. Մէլին կ՚ըսէ թէ ֆրանսական կառավարութիւնը և ժողովուրդը կը միանան Անգլիոյ սուգին։ Խորհրդարանին նախագահ Պ. Հանրի Պրիսոն անձամբ գնաց իր այցետոմսը ձգեց Անգլիոյ դեսպանատունը։

Կլատսթըն-Պէքընսֆիլտ.—Մարդ չէր գիտեր մինչև հիմա թէ Կլատսթըն իբրեւ փէտիչ պաշտուած է։ Ռօբէրթսըն Նիքըլ կը պատմէ թէ անգլիական Իմ Թուրն ճամբորդը անգլիական կիսյեանի մէջ Բորայմա լեռան վրայ իր առաջնորդին կողմէ տարուեցաւ փոքրիկ մատուռ մը մէջ, զոր այս վերջինը (առաջնորդը) շինել տուած էր իր փէտիշները հոն դնելու համար։ Բագինին վրայ կար նաև Մեծ Ծերունիին մէկ կենդանագիրը և Պ. Ճէյմս Բլէյնի վիպասանութեան մէկ էջը։

Միւս նոյն օրաթերթը կը յիշատակէ այն դատաստանը՝ զոր 1845ին Տիզրայէլի (Լորտ Պիքընսֆիլտ) ըրած է Կլատսթընի վրայ՝ որ իր ապագայ ախոյեանը պիտի ըլլար. «Պ. Կլատսթընի ընտրական ծանուցագիրը, կը գրէր Տիզրայէլի իր քրոջը ուղղած նամակներէն մէկուն մէջ, խառնիխուռն բան մըն է, ուժ չունի։ Իր հեղինակը կրնայ ապագայ մը ունենալ, բայց ես չեմ կարծեր։» Որչափ չարաչար սխալեր է Տիզրայէլի։ Եթէ բոլոր իր գուշակութիւնները այդպէս էին։

Տէյլի Քրօնիքլ կը հաստատէ թէ Պ. Կլատսթընի երկասիրութեանց վերնագիրները բրիտանական մուզէօնին ցանկին մէջ քսաներկու էջ բռնած են. այս գրական գործունէութիւնը վաթսուն տարիներու շրջան մը կը բովանդակէ (գրեթէ Պ. Կլատսթընի ամբողջ գործօն կեանքը)։ Պ. Կլատսթընի առաջին երկասիրութիւնը եղած է «Պետութեան յարաբերութիւնները եկեղեցիին հետ», որ հրատարակուած է 1838ին. վերջին գիրքը այս տարի հրատարակուեցաւ երկրորդ տպագրութեամբ «Վերջին Մտածումներ» վերնագրով։

Քրօնիքլ կը յիշատակէ նաև Մանինկ կարտինալին մահուան առթիւ Պ. Կլատսթընի գրած նամակը և կ՚առաջարկէ իբրև տապանագիր գործածել հետեւեալ խօսքերը, զոր մեծ քաղաքագէտը մեծ կարտինալին համար ըսած էր. «Անոր հիւանդութեան միջոցին հեռագիր չուղղեցի, վասն զի խղճահարութիւն մը կը զգայի սրտապատակումութիւն ընելու այսպէս հոգեվարքի սենեակին մէջ, ուր հոգին մինակ կը մնայ Աստուծոյ առջեւ։ Կ՚երեւակայեմ թէ Մանինկի կեանքը մարմնի սահմանէն շատ վեր սաւառնեցաւ և բոլորքեցաւ շատ մը նշանաւոր մարդոց կեանքերուն չափ ենդանդնայնիկ անձնուիրութեամբ մը»։

ԿԼԱՏՍԹԸՆ ԵՒ ՔՐԻՍՓԻ.—Իտալիոյ նախկին նախարարապետը դամբանական յօդուած մը գրեց Թրիպունա լրագրին մէջ Պ. Կլատսթընի վրայ։ Քրիսփի այդ յօդուածին մէջ՝ որ անգլիական հանդէսի մը մէջ պիտի հրատարակուի, կ՚ըսէ թէ երբ 1882 օգոստոս 2ին Լոնտոն կը գտնուէր, Պ. Կլատսթընի հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ։ Այս տեսակցութեան միջոցին հանգուցեալ նախարարապետը յորդորեց Իտալիոյ ապագայ նախարարապետը որ Իտալիա ուժ տայ Ափրիկէի մէջ իր ծաւալման քաղաքականութեան, ուրկէ Իտալիա շահ և փառք կրնար քաղել։ Բայց Պ. Քրիսփի հակառակ իր թախանձանքին այն ատեն չկրցաւ համոզել Պ. Տէբրէտիսը և Մանչինին, որ կը վարէին Իտալիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ ԵՒ Պ. ՉԷՄՊԸՐԼԷՅՆ.— Ռուսական թերթ մը կ՚ըսէ թէ Պ. Չէմպըրլէյնի ճառը եւրոպական մամուլին կողմէ լաւ ընդունելութիւն գըտած չէ։ «Շատ դժուար էր որ ուրիշ կերպ ըլլար, որովհետև այդ քաղաքագէտին լեզուն չէր կրնար իրականացնել իր փափաքած մերձեցումները.» Նիգակակցութեանց մասին Պ. Չէմպըրլէյնի հատուածը յիշատակելով, ռուս թերթը կ՚ըսէ թէ որչափ մեծ տարբերութիւն կայ այս լեզուին և քանի մը տարի առաջ Պ. Կոպտընի գործածած լեզուին միջեւ, երբ այս վերջինը կը յայտարարէր թէ Անգլիոյ համար որչափ շահաւոր է իր մեկուսացումը։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱՓՐԻԿԷ.— Ֆրիթաունէն կը հեռագրեն թէ Քէյփ Գրաուն-Քէյփ հարիւրապետը ապստամբներուն հետ ունեցած կռուի մը մէջ վիրաւորուեցաւ։ Արեւմտեան Հնդկաստանի վաշտէն երկու գործադունդ Լակոսէն Սըէրրա-Լէոնէ գացին, և անկէ ուրիշ զօրքերու միացած, Մայիս 19ին Քըվէլլը մեկնեցան։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՉԻՆԱՍՏԱՆ.—Քիաօ-Չէօւի վերաբերեալ դաշնագիրը՝ որ մարտ 6ին ստորագրուած էին Բէքինի մէջ, Մայիս 19ին փոխանակուեցան արտաքին գործոց նախարար ֆոն Պիւլովի և Պերլինի չինական դեսպան Լի-Հայ-Հուանի միջեւ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Տէյմս Պ. Չէմպըրլէյնի ճառին վրայ կարեւոր յօդուած մը հրատարակելով, այսպէս կը վերջացնէ. «Պ. Չէմպըրլէյն գիտէ թէ չի կրնար Ֆրանսան Ռուսիայէն բաժնել։ Բայց համոզում ունի թէ Անգլիա ծովու վրայ բաւական զօրաւոր է ֆրանսական նաւատորմիղը փճացնելու համար, և թէ անգամ մը որ ֆրանսական նաւատորմիղը փճանայ կամ պակսի, Ֆրանսա բնաւ օգտակար չպիտի ըլլայ Ռուսիոյ. Մայր Արեւելքի մէջ։ Ուրեմն Պ. Չէմպըրլէյն կ՚ուզէ Ֆրանսան Ափրիկէի մէջ գրգռելով՝ պատերազմ մը առաջ բերել, որպէս զի անգլիական նաւատորմին մէկ մասը ֆրանսական նաւերը պաշարէ իր նաւահանգիստներուն մէջ, մինչդեռ անգլիական նաւատորմին միւս մասը յարձակելով մեր գաղթականութեանց վրայ՝ անոնց պիտի տիրէ։ Մեզի հետ այնպէս պիտի վարուի, ինչպէս Մ. Նահանգները կը վարուին Սպանիոյ դէմ, և սպանօ-ամերիկեան պատերազմը Պ. Չէմպըրլէյնի տեսութիւնները հաստատեց. կ՚երեւայ թէ իր պաշտօնակիցներուն մէկ կարեւոր մասն ալ իր կարծիքներուն համամիտ ըրած է։

Այս է Պ. Չէմպըրլէյնի յատակագիծը, զոր կ՚ուզէ կարելի եղածին չափ շուտ իրականացնել։

Պ. Չէմպըրլէյնի ծրագիրներուն պէս ծրագիր մը ոչնչացնելու մէկ միջոց միայն կայ. այն է յայտնել գանոնք կանխաւ և ահա ինչ որ կ՚ընենք այսօր, գործին ծանրութեան և ճշդութեան գիտակցութիւնը ունենալով։ Աղէկ է որ թէ՛ Անգլիոյ և թէ Ֆրանսայի մէջ գիտցուի թէ ի՛նչ կը նշանակէ ճշգիւ Պ. Չէմպըրլէյնի արտասանած ճառը»։

Ժուռնալ՝ Տէյմսի այս հատուածը արտատպելով իր կողմէն կ՚աւելցնէ. «Առաջուց իմացնելը բան մը չարժեր, երբ եղած ազդարարութեանց ականջ կախող չի կայ։ Անգլիոյ մեզի սպառնացած վտանգներուն դէմ գնելու համար շատ մը միջոցներ պէտք ենք ձեռք առնել։ Տասը տարիէ ի վեր միշտ կը կրկնենք թէ պէտք է կազմակերպել ի՛նչ ծովեզերքներուն պաշտպանութիւնը, խաղաղութեան ժամանակ նոյն իսկ մօրբիլըսուեր գնել այն կեդրոնները, որ պիտի պաշտպանուին պատերազմի յայտարարութենէն անմիջապէս վերջը։ Պէտք է պատրաստել ածուխի ապահով մթերանոցներ, նաւերու նորոգութեան համար աւազաններ շինել մեր բոլոր գաղթականութեանց մէջ, և այս վերջիններուն պաշտպանութեան համար խոշոր թնդանօթներ ղրկել ծովեզերքները։ Պէտք է դադրիլ այլ ևս քուէարկուած վարկերուն մեծ մասը խոշոր զրահաւորներու շինութեան համար գործածելէ, որոնց օգտակարութիւնը՝ Անգլիոյ հետ կռուի բռնուած ատեննիս՝ շատ մեծ բան մը չպիտի ըլլայ։ Մեզի աւելի պէտք են զըրահապատ յածաւորակներու բազմաթիւ տորմիղ մը, բազմաթիւ թորփիլանաւեր և թորփիլահալածներ ծովեզերքներու պաշտպանութեան համար. պէտք է նաև մեծ եռանդով առաջ տանիլ ընդծովեայ նաւերու ուսումնասիրութիւնը, որպէս զի կարող ըլլանք սուզակ-նաւը ղրկել ծովուն տակ 100 քիլօ ուժանակ դնելու համար թշնամի նաւուն ողնափայտին տակ։ Այս ամէնը ընելէ վերջ, կրնանք ապահով ըլլալ որ անգլիական զրահաւորները պիտի զգուշանան պատերազմի ժամանակ գալ ռմբելու մեր ծովեզերքներուն վրայ»։

—Պանպանողական երեսփոխան և Լոնտոնի առեւտրական սենեակին գանձերէց Սըր Ալպէրթ Րոլիթ նախագահեց միթինկի մը, որուն մէջ խօսեցաւ Պ. Սինկթըն «Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջեւ գտնուած քանի մը հասարակաց շահերուն վրայ»։ Բանախօսը ջատագովեց երկու երկիրներուն ընկերական, առեւտրական և արուեստային յարաբերութեանց բարւոքումը. սրամտութեամբ և ունկնդիրներուն ծափահարութեամբ ստորագծուած բառերով ցոյց տուաւ Ֆրանսացւոց և Անգլիացւոց բարքին և նկարագրին ամէնէն կարկառուն գիծերը։ Ֆրանսասէր յայտարարութիւններ եղան Սըր Ալպէրթ Րոլիթի, Բարքինկթըն հազարապետին և Պ. Մաքս Օրէլի կողմէ։ Ցուցուած չէնսերով ակնարկութիւններ եղան Պ. Կլատսթընի մահուան, և նախագահը յիշեցուց թէ Պ. Կլատսթըն յայտնապէս կ՚ըսակից էր Անգլիոյ և Ֆրանսայի մերձեցման գաղափարին։

Ականջը խօսի Պ. Չէմպըրլէյնի։

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ.—Թէև Պերլինի պաշտօնաթերթը ներքնոյ ընդհանուր քուէարկութեան իրաւունքը սահմանափակելու համար տարածուած զրոյցները, բայց բոլոր կուսակցութիւնները իրենց ընտրական ծանուցագիրներուն մէջ այս մասին կը յորդորեն իրենց ընտրողները զգոյշ կենալ։ Պիզմարք իշխան, անտեսանելի բայց միշտ ներկայ կայսրութեան խորհուրդներուն մէջ, կը հաւանի ընդհանուր քուէարկութեան իրաւունքը սահմանափակելու խորհուրդին։ Սրդէն իշխանը իբրև անյօդական միջոց միայն կ՚ուզէր գործածել այդ իրաւունքը՝ ազատական տարրերուն աջակցութիւնը վայելելու համար մասնաւորներուն դէմ. ուստի իր օրաթերթը՝ Համպուրկէր Նախրիխթէն, ընտրական կանոնները բարեփոխելու սկզբունքը կը ջատագովէ. «Պէտք է, կ՚ըսէ, չնչել գաղտնի քուէարկութիւնը, պէտք է ընտրողներուն տարիքին սահմանը մինչև երեսուն տարեկան եռ տանիլ և ընտրելի յայտարարել զանոնք միայն՝ որ երկու երեք տարիէ ի վեր միևնոյն շրջանակին մէջ բնակած են»։

ՊՈՐԹՈՒԿԱԼ.—Լիզպոնայի մէջ կը շարունակուին ի պատիւ Վասքօ տէ Կամայի տրուած հանդէսները։ Այլաբանական կառքերու շքեղ թափօր մը Լիզպոնայի գլխաւոր փողոցներէն անցաւ։ Թագաւորը հացկերոյթ մը տուաւ դեսպանական մարմնին և օտար նաւերու սպաներուն։ Պրեզիլիոյ կառավարութիւնը հրամայեց որ հանդէսներ կատարուին Հնդկաստանի ճամբուն գիւտը տօնելու համար։

ՀԱՅՆՐԻԽ ԻՇԽԱՆ.— Բէքինէն կ՚իմացնեն թէ անցեալ չորեքշաբթի իրիկուն ռուսական դեսպանատան մէջ ի պատիւ Հայնրիխ իշխանին պարահանդէս մը տրըւեցաւ։ Իշխանը այցելեց Բէքինի Մեծ Պարիսպը (չինական պատը)։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ.— Մանուցուած էր թէ Քեանկ-Սույի Չինացիները կը հակառակէին օտարներու կողմէ խողակ դնելուն։ Շանկայի օրաթերթ մը կ՚իմանայ թէ Նանքինի փոխարքան իտալական Մորթօ-Բոյօ մարտանաւին ապահովութիւն տուաւ թէ խողակի առուտուրը չպիտի արգիլուի, և հակառակողներուն դէմ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին տեղական իշխանութեանց կողմէ։

ՃԱՊՈՆ.—Խորհրդարանին մէջ Միթաթոն իր գահաճառը կարդաց, որով առեւտրական նոր դաշնագրութեանց գործադրութեան վրայ խօսեցաւ, և հրաւիրեց իր հպատակները որ օգնեն այդ գործադրութեան։ Ըսաւ նաև թէ օրինագիծեր պատրաստուած են տուրքերը աւելցնելու և ընտրական օրէնքը բարեփոխելու համար։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Մանկենաս գնդապետը Արթայի բանակին հրամանատար կարգուեցաւ։

—Պաշտօնաթերթը հրատարակեց հրովարտակ մը որ 585,000 դրախմիի բացառիկ գումար մը կը յատկացնէ Թեսալիոյ զօրանոցներուն նորոգութեան, սահմանագլխի մարտկոցներու և ուրիշ մանր մունր բաներու համար։

—Ելմտական նախարարութիւնը մաքսային վարժարանի մը հաստատութեան ծրագիրը կուսումնասիրէ։

—Պիրէէնի մաքսատան Ապրիլի հասոյթները 1,426,777.20 դրախմիի կը հասնին. անցեալ տարի միևնոյն ամսուան հասոյթն էր 670,027.75 դրախմի։

—Արդարութեան Նախարարութեան մէջ յանձնաժողով մը պիտի կազմուի, մամուլի օրէնք մը պատրաստելու համար, ֆրանս. և իտալական օրէնքներուն հիմերուն վրայ։

—Նորկիոս Թագաւորին շատ փայլուն ընդունելութիւն եղաւ Բաթրասի մէջ. Նիգոլա, Անտրէ իշխանները և Մառի իշխանուհին երեսփոխաններուն հետ թատրոն գացին։

Թագաւորը Օլկա թագուհիին հետ Թեսալիա ճամբորդութիւն մը պիտի ընէ Յուլիսի կէսին։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿՆԵՐ

ԿԼԱՏՍԹԸՆԻ ՄԱՀԸ

Ուրբաթ օր խորհրդարանին մէջ Պ. Պալֆուր կարդաց Նորվէկիոյ խորհրդարանին և իտալական խորհրդարանին կողմէ եկած ցաւակցական հեռագիրները։ Որոշուեցաւ այդ հեռագիրները ժողովին դիւանական թուղթերուն մէջ պահել։ Յետոյ Պ. Պալֆուր հազիւ զսպելով այն յուզումը՝ որ իր ձայնը կը դողացնէր, հետեւեալ ճառը արտասանեց.

«Դժուար չպիտի ըլլայ համոզել նոյն իսկ ձեր մէջէն ամէնէն խղճահարները, որ իրենց հաւանութիւնը տան ուղերձի ծրագրի մը. վասն զի հոս ամէն մարդ կը զգայ թէ Պ. Կլատսթընի ասպարէզը արդէն պատմութեան կը վերաբերի։ Ամէն մարդ այս պահուս դիւրաւ պիտի մոռնայ ա՛յն կողմերը՝ որոնք կրնան հակաճառութեան մը սնունդ տալ Կլատսթընի ասպարէզին վրայ։ Օրը չէ այսօր դնահատելու ջանալ ասպարէզ մը, որ երկու սերունդ բովանդակեց և որուն ընթացքին մէջ կատարուեցան ա՛յնքան մեծ դէպքեր։ Այդ դէպքերէն մէկ քանիներուն մէջ Պ. Կլատսթընի դերը գերակշիռ եղած է։ Բայց մանաւանդ Պ. Կլատսթըն ամէնէն հռչակաւոր անդամը եղած է աշխարհի ամէնամեծ օրէնսդիր ժողովին։ Վարպետութեամբ չարժած է խորհրդարանական բոլոր զէնքերը, ընտանի վիճաբանութենէն սկսեալ մինչև ամենաբարձր պերճախօսութիւնը։ Այս դարը չպիտի տեսնէ ուրիշ Կլատսթըն մը, քաղաքագէտ մը, որ իրմէ աւելի կամ նոյն իսկ իրեն չափ բարձրացնէ մեր ժողովին խորհրդակցութեանց արժանապատուութիւնը և հեղինակութիւնը։ Նա խորհրդարանը մեծցուց հասարակաց կարծիքին աչքին առջեւ, և այս է թերեւս իր ծառայութիւններուն ամէնէն անգնահատելին։»

Պ. Պալֆուր յետոյ կարդաց որոշմագրին պատճէնը, որուն համեմատ ժողովը կը խնդրէր թագուհիէն որ Պ. Կլատսթըն թաղուի Ուէսթմինսթըր, Ս. Պետրոս եկեղեցիին մէջ, և իր յիշատակին արժան մը կանգնուի։ Սըր Ուիլիըմ Հարքորթ՝ ազատական ընդդիմադիր կուսակցութեան անունով հաւանեցաւ այդ առաջարկութեան։ Բայց փոխանակ ըլլալով, չի կրցաւ աւարտել այն ճառը՝ զոր սկսած էր ի գովեստ իր բարեկամին, «այն մեծ մարդուն որ իր կենդանութեան միջոցին մեւ ժեց բոլոր պատիւները և զոր պարտաւոր է պատուել ազգը հիմա որ մեռած է, իր սքանչացման ամենաբարձր նշանը շնորհելով անոր։» Ցանուն իրլանտական ենքնօրինականներուն, Պ. Ճ. Տիլոն Սըր Հարքորթի խօսքերուն համամիտ գտնըւեցաւ, և Պալֆուրի առաջարկութիւնը խորին լռութեան մը մէջ միաձայնութեամբ քուէարկուեցաւ։

Լորտերու Խորհրդարանը.—Նախարարապետ Լորտ Սօլզպըրի անձամբ առաջարկեց նոյն խորհրդարանին մէջ Թագուհիին նմանօրինակ ուղերձ մը ներկայացնել։ Ցաւագնաց և պերճախօսութեամբ ճառեց Կլատսթընի նկարագրին բարձրութեան և անոր ասպարէզին մեծութեան վրայ. հռչակեց ա՛յն ազնուական օրինակը՝ զոր կը թողու անարատ կեանք մը, որ միշտ առաջնորդուեցաւ անշահախնդիր և ազնիւ չարժառիթներէ, և որ ուղղուած էր դէպի բարոյական գիտակցութեան իտէալը. մեծ մարդու մը և քրիստոնէի մը կեանքը։ Լորտ Քիմպըրլի, Լորտ Րօզպըրի՝ յանուն ազատականներուն, Տէվընշայրի դուքսը՝ որ պեան է Կլատսթընի նախկին գործակիցներուն, ուժ տուին Սօլզպըրիի առաջարկութեան, որ ընդունուեցաւ, հոս ալ, համաձայնութեամբ։

Յուղարկաւորութիւնը.—Պէ՛տք է սակէ եղրակացնել թէ Կլատսթընի մարմինը Լոնտոն փոխադրուելով Ուէսթմինսթըրի աբբայարանին մէջ պիտի թաղուի։ Բացարձակապէս ստոյգ չէ այս կէտը, բայց խիստ հաւանական է։ Լոնտոնէն կը գրեն թէ.

«Ստոյգ է որ Թագուհին բնաւ առարկութիւն չպիտի ընէ ազգային յուղարկաւորութեան ծրագրին, և լուրջ ընդդիմութեան մը կը սպասուի միայն մեծանուն մարդուն ընտանիքին կողմէ։ Նոյն իսկ խօսք կայ թէ Տիկին Կլատսթըն պիտի հակառակի։ Հարտընի դղեակը Պ. Կլատսթընի նախնիքներէն մնացած չէ, այլ իր ամուսնին սեփական կալուածն է, զոր Պ. Կլատսթըն իբրև օժիտ բերաւ 1839ին։ Հարտընի եկեղեցիին մէջ ամփոփուած են Տիկին Կլատսթընի նախնիքներուն մարմինները, և չկայ ին ամէն կողմերը ա՛յն աստիճան լեցուած են հին սալերնով որ կարելի չեղաւ տեղ մը գտնել 1891ին մեռնող Պ. Կլատսթընի երէց որդիին մարմնին համար։ Ուստի անիկա թաղուեցաւ եկեղեցիին կից պարտիզին մէջ մարմարէ խաչի մը տակ, որուն նեցուկ են երեք աստիճաններ։ Հետեւաբար Պ. Կլատսթընի մարմինը չի կրնար թաղուիլ այդ եկեղեցիին մէջ։

Իսկ Տիկին Կլատսթըն իրեն համար կը հոգար, կարծելով միշտ թէ իր ամուսինէն կանուխ պիտի մեռնի։ Կլատսթըններու համար պատրաստուած ընտանեկան դամբան չի կայ։ Մեծանուն Անգլիացիին կինը իր զաւկին գերեզմանին վերի կողմը քարակոյտ մը հաստատել տուած էր, և յաճախ փափաք յայտնած էր նոյն գերեզմանին մէջ թաղուելու։ Բայց այս առաւօտ (ուրբաթ) կառավարութեան կողմէ ղրկուած մասնաւոր պատուիրակին պատասխանելով, Տիկին Կլատսթըն անկեղծօրէն, նոյն իսկ իր անձնական զգացման հակառակ յայտարարեց թէ երբեք Պ. Կլատսթըն չէր գրած կամ արտասանած բառ մը՝ որ կարենայ պատճառ տալ իր ընտանիքին՝ ընդդիմանալու Ուէսթմինսթըրի մէջ անոր մարմինը թաղուելու համար եղած առաջարկութեան։ Ուրեմն ազգային յուղարկաւորութիւնը խիստ հաւանականապէս պիտի կատարուի Լոնտոն, Հարտընի եկեղեցիին մէջ կրօնական արարողութիւնը կատարուելէ վերջ։ Իր թաղման մասին Պ. Կլատսթընի ըրած միակ յանձնարարութիւնն է ծաղիկ և պսակ չընդունիլը։ Բայց այս ըսել չէ թէ Կլատսթըն ծաղիկը չէր սիրեր։ Ընդհակառակը։ Դրեթէ միշտ իր բաճկոնակին կոճակին վրայ մանաւանդ երբ մեծ ճառ մը պիտի արտասանէր, Եօրքի ճերմակ վարդ մը կ՚անցընէր։»

Արդէն Ուէսթմինսթըրի աբբայարանին եկեղեցական իշխանութիւնները հրաման ընդունեցին ազգային յուղարկաւորութեան համար պէտք եղած պատրաստութիւնները տեսնել մէկ կողմէն. հիւսիսային գաւիթին մէջ նախնական աշխատութիւնները սկսած են, արդէն այդ գաւիթը կը կոչուի «պետական մարդոց անկիւնը», եկեղեցիին առաջին թեւը, ուրկէ առաջին անգամ կ՚անցնին այցելուները։ Ջաթամի կոմսին (առաջին Ուիլիըմ Բիթ), Լորտ Բալմըրսթընի, Սըր Րոպըրթ Բիլի և Լորտ Պիքընսֆիլտի գերեզմաններուն մօտերը պարապ տեղ մը կայ։

Հաւանականաբար մեծ արարողութիւնը հինգշաբթի (վաղը) տեղի պիտի ունենայ, թէև Տէյլի Նիւզ երեք շաբաթի կամ մէկ ամսի վրայ կը խօսի։

Հանգուցեալին ձեռքին կաղապարը առնուեցաւ։

Ցաւակցութիւնները.— Թէև ծանուցուած էր որ Կլատսթընի ընտանիքին ղըրկուած ցաւակցական և համակրական հեռագիրները մամուլին չյանձնուին, բայց Լոնտոնի լրագիրները անոնցմէ ամէնէն կարեւորները կը հրատարակեն։ Հրատարակութեան տրուած հեռագիրներուն մէջ ամէնէն երկարը Զուլին ղրկածն է։ Գերմանիոյ Ֆրետերիք Մայր Կայսրուհին կը գրէ. «Հաճեցէք, Տիկին, ընդունիլ անկեղծ ցաւակցութեանս հաւաստիքը, զոր ունիմ ձեզի և ձեր աղջիկներուն համար»։ Հեռագրած է Պրուկէր նախագահ, շնորհակալութիւն յայտնելով Թրանսվաալի Հանրապետութեան մասին Կլատսթընի տածած համակրանքին համար։ Սեւ Լեռան իշխանը, Կլատսթընի անկեղծ հիացողներէն մին, իր ցաւակցութիւնը ֆրանսերէն լեզուով ղրկած է Տէյլի Քրօնիքլի. իշխանը այդ քանի մը տողերը գրած է Պըքինկամի պալատին մէջ (Լոնտոն), երբ Տուվրի կառախումբով Պրիւքսէլ պիտի մեկնէր։

Վերջին խօսք.—Կլատսթընի արտասանած վերջին խօսքը, զոր որոշակի լսեցին անոր քով գտնուողները, Ամէն բառն է։ Անկէ առաջ քանի մը անգամ արտասանած էր սա՛ խօսքերը. «Բարութիւն, բարութիւն, բարութիւն..., բարութիւն ամենուրեք»։

ՃԵՌԱԳԻՐ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ 23 Մայիս.— Հէրըլտի նայելով Շլի ամերիկացի ծովակալին նաւախումբը՝ կէրակի, և Սէմբսըն ծովակալին նաւախումբն ալ այսօր Քուպայի Սանթիակօ քաղաքը հասած են։

ԳՈՒԼՈՆԵԱ.—Մատրիտէն Քէօլնիշէ Ցայթունկի կը գրեն թէ սպանիական կառավարութիւնը այսօրուընէ սկսեալ պիտի արտօնէ ամէն տեսակ ուտեստի մուտքը։

ՄԱՏՐԻՏ.— Կառավարութիւնը երէկ որոշեց նաւեր ղրկել Միացեալ Նահանգներու ծովեզերքները, հրաման տալով անոնց որ բոլոր ամերիկեան ընդծովեայ հեռագրական թելերը կտրեն, եթէ Քուպայի թելերը կտրուած են ամերիկացիներուն կողմէ։

—Մանիլայէն կը հեռագրեն թէ տեղացիներուն շարժումը ի նպաստ Սպանիոյ միշտ կ՚աւելնայ։

ՓԱՐԻԶ.—Հայիթիի առջև նաւամարտ մը տեղի ունեցած ըլլալուն լուրը կը հերքուի։

—Դաղթային նախարար Պ. Լըպօն հրաժարեցաւ։ Իր գործին գլուխը պիտի մնայ, մինչև նախարարական ժողովին առաջիկայ գումարումը։

«Աժանս Հավասի նայելով, Խորհրդարանը սա պէս կազմուած է. 254 հանրապետական, 104 արմատական, 74 արմատական-ընկերվարական, 57 ընկերվարական, 38 միութենական, 44 ընդդիմադիր, 10 ազգային կուսակցութենէն։

—Համեմատական մնացող ընտրելիներուն թիւն էր 180։ 178 հոգի ընտրուեցան այսպէս. 64 հանրապետական—յառաջդիմական. 20 արմատական. 44 արմատական-ընկերվարական. 32 ընկերվարական. 6 միութենական. 8 պահպանողական, 4 ազգային կուսակցութենէն։

Պ. Պ. Անտրէ Լըպօն դաղթային նա-

խարար, Տէլբէօչ, հեռագրական և Բրդ-Թատարական խորհրդական, Ժէաօ Ռիշար, Տալլան, Տրվէլ, Պլուրէնօ, Կոպլէ, Պէրնի, Մօռիս Պառ, Անտոնէօ, Տըթ-կրընէ, Սէն Ժէռմէն չընտրուեցան։

Պ. Պ. Լէյկ, Լանսան, Բասսեռաք, Միլլվուա, Բլոմխ Հիւկ տ՚Առէմպէրկ իւխան ընտրուեցան։

ՊԵՇԹԱ.—Հունգարական պատուիրակութիւնը իր համագումար նիստին մէջ վիճաբանեցաւ արտաքին գործերու ելմտացոյցին վրայ։ Բ.լոր ունկնդիրները հաւանեցան Կ.լուխովսքի կոմսին քաղաքականութեան։ Գերման ընդդիմադիր կուսակցութեան երեսփոխանները յայտարարեցին թէ հակառակ նախարարին վրայ ունեցած վստահութեան, ներքին քաղաքական պատճառներով ելմտացոյցին դէմ պիտի քուէ տան։

Հունգարական պատուիրակութիւնը իր համագումար նիս ին մէջ ընդունեց ծովային ելմտացոյցը։ Վիճաբանութեան միջոցին, ելմտական նախարար Պ. Քալլայ, յայտարարեց թէ կառավարութիւնը նաւատորմիղը ընդարձակելու միտք չունի, այլ պարզապէս զայն իր ներկայ վիճակին մէջ պահելու։

—Բէլկրէ Լոյտ արտատպեց Բեզրապուրկի Նովոյէ Վրէմիա լրագրին խմբագրական յօդուածը, որ Ֆրանց-Ժօզէֆին Զաչ-Ժամ-Նկի յայտնութեանց վրայ խօսելով, կ՚ըսէ թէ պարզապէս անպատշաճ բան է այդ լրագրին համար, հակառակ Կ.լուխովսքի կոմսին հերքումին, ըսել թէ խնդիրը չինծու բան մը չէ։ Բէլկրէ Լոյտ միանգամ ընդմիշտ կը կրկնէ թէ Աւստրօ-Հունգարիոյ և Ռուսիոյ մէջ ոև է դաշնագիր չկայ, ոչ գերմանական թերթին ըսածին պէս, ոչ ալ ուրիշ կերպով։

ԱԹԷՆՔ.—Պուլկարիոյ իշխանը և իշխանուհին յանձանօթս Պիրէօն հասան։ Պիտի այցելեն քաղաքը և հաւանականաբար իրիկուան պիտի մեկնին։ Երկիրս Թագաւորը Բաթրասէն հեռագիրով բարի գալուստ մաղթեց իշխանին և իշխանուհիին։

ՊԷԼԿՐԱՏ.—Թագաւորին մօսկրա Եւրոպա ճամբորդելու լուրը և յարակից զրոյցները անհիմն են։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՄԱՏՐԻՏ 24 մայիս.—Ծովային նախարարութեան եկած հեռագիրները կ՚ըսեն թէ Սէրվէրա ծովակալին նաւատորմիղը միշտ Սանթիակօ (Քուպա) կը գտնուի, տակաւին Հավանա գացած չէ։

—Ալմոտովար տէլ Րիօ դուքսը արտաքին գործոց նախարար անուանուեցաւ։ Նոր նախարարը խորհրդարանին ազատական կուսակցութեան կը վերաբերի։

ՀԱՎԱՆԱ.— Կը ծանուցուի թէ Ամերիկացիք յաջողեր են կտրել Սանթիակոյի և Կուանթանամօյի միջեւ գտնուած հեռագրական պարանները։ Ճամայիքի հետ հաղորդակցութիւնները խզուած են։

ՀՌՈՄ.—Ծովային գործոց նախարար Պ. Պրին այս առաւօտ մեռաւ։

ՓԱՐԻԶ.— Երէկ իրիկուն, Թուրքիոյ դեսպան Վսեմ. Միւնիր պէյ երկրորդ հացկերոյթ մը տուաւ։ Հրաւիրեալներուն մէջ կային իտալական դեսպան Թորնիէլլի կոմսն ու կոմսուհին, նախարարապետ Պ. Մէլին, ելմտական նախարար Պ. Քօշըրի, ռազմական նախարար Պ. Պուէյ, Ֆրանսայի Դրամատան տնօրէն և ծերակոյտի անդամ Պ. Մանեէն։ Հացկերոյթէն վերջ եղած ընդունելութիւնը խիստ փայլուն էր։ Բազմաթիւ հրաւիրեալներուն մէջ կային Ռոլան Պոնաբարդ իշխանը, Տիւբէռէ ծովակալին եղբայրը, Արուես տաւանդէսին ընդհանուր քօմիսէր Պ. Բիքառ, ևն. ևն.

—Կըսուի թէ Փիլիպպեան կղզիները Սպանիոյ կողմէ Ֆրանսայի թողուելու մասին առաջարկներ կ՚ըլլան։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կրօն. Ժողովը իր շաբաթական նիստը գումարեց երէկ 8 ժողովականներու ներկայութեամբ և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1.—Անտիոքայ Բիպուշիէ գիւղի Տ. Թադէոս վրդ.ի դէմ տեղւոյն ազգայիններէն գանգատագիր մը հասած էր Պատրիարքարան։ Որոշուեցաւ անոր մէկ պատճէնը հաղորդել Երուսաղէմի Պատրիարք Տ. Յարութիւն Արքեպիսկոպոսի։

2.—Կէյվէի Լըմէ գիւղի ժողովուրդը այս անգամ նորէն Նիկողայոս Առաջնորդին դէմ գանգատագիր մը ղրկած է Պատրիարքարան։ Որոշուեցաւ յանձնարարել Առաջնորդին որ կարելին ընէ սիրաշահելու համար ժողովուրդը, և եթէ չյաջողի, Պատրիարքարանը ուրիշ միջոցներ ձեռք առնէ։

3.—Եգիպտոսի առաջն. Տեղապահը՝ Թիւսիւզեան Դանիէլի և անոր կնոջ ամուսնական խնդրին նկատմամբ հարկ եղած տեղեկագիրը ղրկած է, որմէ տեսնուելով որ Թիւսիւզեան ամուսնալուծութիւն կը պահանջէ, որոշուեցաւ յառաջիկային Թողուլ այդ մասին խորհրդակցիլ և կարեւոր տնօրէնութիւն մը ընել։

4.—Վանայ Առաջն. Տեղապահը և գաւառային վարչութիւնը՝ Վասպուրականի մէջ գտնուած բոլոր վանքերուն բարոյական արգահատելի վիճակը տեղեկագրած և անմիջական տնօրէնութիւն խնդրած էին։

Որոշուեցաւ կոչել, Լիմի և Վարագայ վանքերուն մէջ գտնուած վարդապետներուն վանահայրութեան պաշտօն տալ և ղրկել այն վանքերը, ուր չի կայ վանահայր, և եթէ այս վարդապետները պաշտօնէ խույս տալ փորձեն, այնպիսիներուն անունները յայտագրուին Պատրիարքարան, անոնց մասին հարկ եղած տնօրէնութիւնը ընելու համար։

5.—Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետը՝ Զմիւռնիացի Շահինեան Յակոբի վերստին ամուսնանալ ուզելու մասին, կրօն. ժողովին կարծիքը կը փափաքէր իմանալ։

Որոշուեցաւ գրել Ն. Ս. Օծութեան թէ սկզբամբ ընդունելով հանդերձ Ն. Ս. Օծութեան դիտողութիւնները. կը մերժէ Շահինեան Յակոբի վերստին ամուսնանալու խնդիրը։

Որոշուեցաւ միանգամայն ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետին խորին ուշադրութեան ենթարկել թէ ամուսնալուծման և վերստին ամուսնութեան հրաման խնդրողներու թիւը օր ըստ օրէ կ՚աւելնայ, ոչ այնքան մայրաքաղաքիս, քան որչափ գաւառներուն մէջ, և թէ Ն. Ս. Օծութեան անկ է այս հոսանքին առաջքը առնելու միջոց մը խորհիլ։

6.—Որոշուեցաւ երկրորդ անգամ Սամաթիոյ Եէնի Մահալլէի և Նարլը Գաբուի Թաղ. Խորհուրդներուն դիւանները հրաւիրել ներկայ գտնուելու ժողովին յառաջիկայ գումարման։

—Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ Կրօն. Ժողովին գումարման պահ մը նախագահելէ ետքը, Տէր Ներսէսեան Տիգրան էֆէնտիի ընկերակցութեամբ կայս. Պալատ գնաց տեսակցելու համար Ա. քարտուղար Վսեմ. Թահսին պէյ ին հետ։

—Սապանճայի քահանաները, Թաղ. Խորհուրդը և ժողովուրդը հեռագրով խնդրած են Պատրիարքարանէ որ Ատաբազարի մէջ նորոգ բացուած մանարանը ընդ փոյթ փակուի, Թուելով անոր վնասները։

—Գասըմ Բաշայի Թաղ. Խորհուրդը կը խնդրէ Պատրիարքարանէ որ տեղւոյն Թաղային սնտուկին, Պատրիարքարանի աւանդներու սնտուկին մէջ ունեցած 4000 ղրշ.ը իրեն յանձնուի, եկեղեցապատկան մէկ տունը նորոգելու համար։

—Կրօն. Ժողովը յանձնարարեց Դիմաքսեան Տ. Հմայեակ Սրբազանի որ համազգային անկելանոցի նորաշէն մատուռին և անոր նուիրուած 4 պատկերներու օծումը կատարէ յառաջիկայ կիրակի օր։

Այդ մատուռին համար հաւաքուած եկեղեցական գոյքերը երէկ յանձնուեցան Տ. Հմայեակ Սրբազանի։

—Մոսկուայի Լազարեան Ճեմարանի տեսչութիւնը՝ հանգուցեալ Ջալալեան եպիսկ.ի կտակագրին մէկ պատճէնը, ինչպէս նաև Մոսկուայի մէջ հրատարակուած Մոսկովսքի Վէտոմոսթի լրագրին մէկ թիւ՝ որուն մէջ Ջալալեան դրամագլխի 1897 տարուան հաշուեցոյցը հրատարակուած է, ղրկած է Պատրիարքարան։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ուսումնական Խորհրդոյ

Առ Պատ. Թաղ. Խորհուրդս և դպրոցական Հոգաբարձութիւնս Մայրաքաղաքիս,

Ազգային Կեդր. Վարչութեան Ուսումնական Խորհուրդս մայրաքաղաքիս Պատ. Թաղական Խորհրդոց և դպրոցական Հոգաբարձութեանց ուշադրութիւնը հրաւիրելով ազգային նախնական կրթութեան կազմական կանոնագրին ԻԵ. ԻԸ. և ԻԹ. յօդուածոց վրայ, կը փութայ յայտարարել թէ՝ այդ յօդուածներուն առաջնոյն տրամադրութեան համաձայն, յետ այսուհետև Տարրական Նախակրթարանաց մէջ տարեկան հարցաքննութիւնք տեղի չպիտի ունենան, այլ միայն արձակուրդէն վերջը, վերամուտին, աշակերտք պիտի քննուին ի ձեռն Տեսուչ Դաստիարակին և ի ներկայութեան կրթական այցելու Տեսչին կամ Ուսումնական Խորհրդոյ մի այլ ներկայացուցչին՝ իրենց կարողութեան համեմատ բաշխուելու համար Տարրական Նախակրթարանի երեք դասընթացքներուն այլ և այլ բաժանմանց մէջ. և թէ՝ նոյնպէս ԻԸ. և ԻԹ. յօդուածոց տրամադրութեանց համաձայն, Տարրական Նախակրթարաններու ըրջանաւարտ աշակերտներն և աշակերտուհիք իրենց վկայականի քննութիւնները պարտին անցընել Խորհրդոյս կողմանէ յատկապէս կարգեալ քննիչ Յանձնաժողովի մը առջեւ, որոյ վկայութեանց համեմատ կը ստանան ապա իրենց վկայականները, վաւերացեալ Ուսումնական Խորհրդէն, յատուկ և հաւաքական հանդէսով, որ տեղի կ՚ունենայ Մայր Եկեղեցւոյն մէջ. ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։

Սոյն օրինական տրամադրութիւններն յիշեցնելով մայրաքաղաքիս ամէն Թաղային և դպրոցական Պատ. Վարչութեանց, Խորհուրդս կը հրաւիրէ զանոնք ըստ այնմ վարուիլ ի վերջ ներկայ դպրոցական տարւոյն։

Ազգային Կեդր. Վարչութեան
Ուսումնական Խորհրդոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ
Պ. Դ. ՔԵՐԷՍՏԷՃԵԱՆ — ՏՐ. Վ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

12 մայիս 1898
Կ. Պոլիս

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Ուրֆայի առեւտրական դատարանին նախագահ անուանուեցաւ Խիւտավէնտկեարի առեւտրական դատարանին Ա. քարտուղար Էմին էֆ.։

ՇՆՈՐՀՈՒԵՑԱՒ

Պետական Խորհրդին էվրագի տեսուչ Հիւսնի էֆ.ի Իւլայի Ա. աստիճան։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Պետական Խորհրդին քաղաքային ճիւղին անդամներէն Ջիւհտի պէյի Ա. կարգի Օսմանիյէ.

Սելանիկի ռուսական հիւպատոս Պ. Իլարիանոֆի Բ. կարգի Օսմանիյէ, գերմանական հիւպատոսին Բ. կարգի Մէճիտիյէ, իտալական հիւպատոսին Գ. կարգի Օսմանիյէ և անգլ. ընդհ. հիւպատոսին Իմթիյազի ոսկի շքադրամ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՖԷՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆԸ — Այսօր ժամը 4ին առտուները Պուլկարիոյ իշխանը և իշխանուհին Աթէնքէն Պոլիս հասան Լոյտի շոգենաւով։ Իշխանը և իշխանուհին իրենց հետեւորդներով Թօբհանէի քարափը ելան, ուրկէ պալատական եօթը կառքերով ուղղակի Եըլտըզի կայս. Պալատը գացին։ Կառքերուն կը հետեւէին պալատական թիկնապահներ և հեծելազօրքերու խումբ մը։

«Աժանս Նասիօնալը» կ՚այտնէ Ֆէրտինանտ իշխան քանի մը օր Պոլիս պիտի մնայ և ապա Պուլկարիա պիտի վերադառնայ։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ ՊԱՐՊՈՒՄԸ.—Երէկ առտու Պոլսոյ նաւահանգիստը մտաւ Իզմիր շոգենաւը, հետը բերելով Էրէյլիի. Պարթըն և Տիվրիկի վաշտերը, զոր Սեւ Ծով պիտի տանի։ Շոգենաւը Պէշիկթաշի առջեւ կանգ առնելով կայս. թիկնապահ Զէրքէս Մէհմէտ բաշա, նաւահանգստի հրամանատարին օգնական Թահսին պէյ և Սըրրի պէյ շոգենաւ երթալով վեհ. Սուլթանին բարեւները հաղորդեցին զինուորներուն, որ երեք անգամ «Բատիշահըմ չոգ եաշա» աղաղակեցին։ Ցետոյ շոգենաւը Գափագ գնաց ուր Մէհմէտ բաշա, Թահսին եւ Սըրրի պէյերը զինուորներուն պէտքերը հոգալէ յետոյ, շոգենաւը Սեւ Ծով մեկնեցաւ։

—Իրիկուան ժամը 11ին առտուները Մախսուսէի Միւհիմ շոգենաւն ալ հասաւ Պոլիս և Պէշիկթաշի առջեւ միեւնոյն արարողութիւնը կատարուելէ յետոյ, Սեւ Ծով ուղեւորեցաւ։

Այսօր հոս կը հասնի Հօփէյտա շոգենաւը և ուղղակի Սեւ Ծով կ՚երթայ. [illegible] ները ցամաք հանելու համար։

—Թեսալիոյ գրաւման երկրորդ գօտին ալ պարպուելով միջազգային յանձնախմբին յանձնուեցաւ։ Այս Բ. գօտին մէջ կը գտնուին Ֆարսալա, Թալլապաքա և Թրիքալա քաղաքները, ուր յոյն զօրքեր ղրկուեցան։ Գ. գօտին պարպումը պիտի կատարուի մայիս 10էն մինչեւ 17. իսկ Դ. գօտին պիտի պարպուի մինչեւ մայիս 25։ Միջազգային յանձնախումբը Տօմօքօս գնաց։ Երկաթուղիները օսմ. զինուորներուն փոխադրութեան յատկացուած ըլլալով, նախարարապետ Պ. Զայմիս յետաձգեց Թեսալացի գաղթականներուն վերադարձը։ Մինչեւ ցարդ Թեսալիայէն դարձող օսմ. զինուորներուն թիւը կը հասնի 40,000ի։ Թեսալիայէն կը գրեն թէ սահմանագլուխը ճշդելու գործողութիւնները քանի մը օրէն կը լրանան։

Ելմտական նախարարութիւնը հրաման ղրկեց Թեսալիոյ ելմտական քննիչ յանձնաժողովին և Մանասթըր, Քոսովա կուսակալութեանց ելմտական քննիչին որ Թեսալիոյ ծախքերու և հասոյթներու տոմարակները կնքելով պահեն։

ՌՈՒՍԻՈՅ կառավարութիւնը հաղորդեց Բ. Դրան թէ Զինատանի մէջ իր գրաւած Բոր Արթուր և Թա-Լիէն-Վան նաւահանգիստները վաճառականութեան առջեւ բաց պիտի ըլլան։

ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1.—Բազմաթիւ փեճապետներ Մուհարրէմ 1ի առթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ քաշեցին Վեհ. Սուլթանին։

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻԻՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ.—Երէկ, անգլ. դեսպան Սըր Ֆիլիփ Քըրրի Վիքթորիա թագուհիին ծննդեան տարեդարձին առթիւ ընդունեց անգլիացի գաղթականութեան շնորհաւորութիւնները։

Կէս օրէ ետքը Վեհ. Սուլթանին և Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ներկայացուցիչները դեսպանատուն երթալով Ն. Կ. Վեհափառութեան և կայս. կառավարութեան շնորհաւորութիւնները հաղորդեցին դեսպանին։

Կէս օրին օսմ. պահականոցէն թնդանօթի հարուածներ պարպուեցան, ի պատիւ թագուհիին։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՏՈՒԳԱՆՔԸ.—Երէկ Բարիզի և Լոնտոնի Օսմ. Պանքաներուն վճարուեցաւ Յունաստանի պատերազմական տուգանքին Բ. մասը։

ՀԱԶԱՐԱՊԵՏ ԼԱՈՒ.—Վիքթորիա թագուհին իր ծննդեան տարեդարձին առթիւ Ս. Միքայէլի և Ս. Գէորգի կարգերուն գոմանտէօրի խաչերը նուիրեց Յունաստանի գոնթրօլի յանձնաժողովին նախագահ և Օսմ. Հանր. պարտքի անգլիացի և հոլանտացի պահանջատէրներու փոխանորդ հազարապետ Լաուի։

Այս կերպով Պ.Լաւ կը ստանայ «Սըր» պատուանունը։

ԿՐԵՏԷԻ ՄԵՏՐԱՊՕԼԻՏԸ. — Ֆէնէրի Պատրիարքարանին Սինոդը իր նախընթաց օրուան նիստին մէջ Կրետէի մետրապոլիտ ընտրեց Սփաքիոյ և Լամպիի (Կրետէ) եպիսկոպոս Տ. Եօվմէնիոսը. միւս ընտրելիներն էին Սէրէզի մետրապոլիտը և Բէթրայի եպիսկոպոսը։

Կրետէի նորընտիր մետրապոլիտը, բնիկ Հալքիցի, այդ կղզին աստուածաբանական վարժարանին ուսուցիչ եղած է, եպիսկոպոսանալէ առաջ, 12 տարիէ ի վեր Սփաքիոյ եպիսկոպոս էր։

ԽՏԻՎԻՕԵ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐԸ. — Խտիվիէ շոգենաւային ընկերութիւնը մայիս 14 Թուակիր շրջաբերականով մը ծանուց իր բոլոր պաշտօնեաներուն թէ եգիպտական կառավարութեան ծառայութեան մէջ չեն գտնուիր այլ եւս վասն զի նոր ընկերութիւնը մայիս 16ին Խտիվիէի շոգենաւերուն և գոյքերուն տէր կ՚ըլլայ։

Նոր ընկերութիւնը խոստացած է մինչեւ յունիս 30 պահել հին պաշտօնեաները։

ՔԱՐԱՓԻ ՏՈՒՐՔ.—Քարափներուն ընկերութիւնը պահանջած է քարափներու սակացոյցը պատրաստող խառն յանձնաժողովէն, որ քարափներէն ապրանք չբեռցնող վաճառականներուն համար, քարափներէն ապրանք բեռցնող վաճառականներէն առնուող տուրքին կէսին չափ տուրք մը սահմանուի։ Առեւտրական առենակները բողոքած են սակայն այս պահանջումին դէմ, որ մեծապէս կը վնասէ վաճառականներուն և արդարութեան հակառակ է։ Գերմանիոյ հիւպատոսարանը ըսած է թէ քարափներու ընկերութիւնը 100 մէթրօ քարափ մը շինելով Պոլսոյ մէջ, բնաւ իրաւունք չունի Պոլիս ներածուած և նոյն իսկ անկէ դուրս ելած բոլոր ապրանքներէն տուրք առնելու։

ՍԱԿԱՐԱՆ.—Սակարանի միապահաճրներէն Շէհրիեան էֆ.ի և եղբօրը միջեւ բացուած դատ մը վրայ, Շէհրիեան էֆ.ի Պորսայի խանին մէջ ունեցած սենեակը կնքուած էր առանց սակարանի վարչութեան իմաց տրուելու։ Ելմտական նախարարութիւնը հարկ եղած տեղը իմացուց թէ Պորսային մէջ կատարուած այդ տեսակ գործողութիւն մը ըստ օրինի սակարանի վարչութեան կանխաւ հաղորդել պէտք է։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՑԱՐԻՆ թագադրութեան տարեդարձին առթիւ, վաղը Ռուսիոյ դեսպանատան մատուռին մէջ կրօնական արարողութիւն պիտի կատարուի. և յետոյ դեսպանը շնորհաւորական այցելութիւններ պիտի ընդունի։

ՄԵԾ-ՇՈՒԿԱՅԻՆ խանութի տէրերը խնդրած են կառավարութենէն որ գոց խանութներուն համար կալուածական տուրք չառնուի։ Պետական խորհուրդը որոշեց որ գոց խանութներէն կէս տուրք առնուի միայն։

ԱՒՍՏՐՕ-ՀՈՒՆԳԱՐԱՑԻ և Ռումանացի [illegible]ները երէկ այցելեցին կայս. թանգարանը, Այա Սօֆիայի մզկիթը եւ Մեծ-Շուկան։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ ՄԷՋ այս տարի ցանքերը անցեալ տարուանէն շատ եղած են. եթէ օդերը շարունակեն հիմակուան պէս աղէկ երթալ, հունձքերն ալ առատ պիտի ըլլան։

ՊՈԼՍՈՅ ԿՈՂՄԻ ՔԱՐԱՓԸ. — Քարափներու ընկերութիւնը երէկ Սիլահտար աղայի քարահանքին գործաւորները ճամբեց վասն զի առ այժմ դադրեցուց Պոլսոյ կողմի փլած քարափին աշխատութիւնները։ Քարափին փլչելովը, Մաքսային պաշտօնատան առջեւի քարափը ճաթեցաւ։

Քարերուն վրայ տնկուած ցիցերն ալ երէկ կամաց կամաց ջուրին տակ անյայտ եղան. սուզակները հաստատեցին թէ քարափը ամէն օր վար կիջնայ։

ՀՈՒՆԳԱՐԱՑԻ երաժիշտները ուրբաթ օր պիտի նուագեն Բարեգործական Շուկային մէջ։

ՍԸՐ Վ. ՔԱՑԸԱՐ. — Հանր. Պարտքի պաշտօնէութեան կողմէ նուիրուած Հանր. Պարտքի շէնքին արձանէ փոքրադիր պատկերը գծած է ճարտարապետ Պ. Վալըրի, և շինած է ֆրանսացի ոսկերիչ մը։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Երէկ Սեւ Ծովէն Պոլիս եկող յունական Պէլօ շոգենաւին Ա. նաւապետը Նեղուցէն 10 մղոն հեռու, ծովը նետուելով անձնասպան եղաւ։

ՇՈՒԼԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ —Թէճարէթ անուն առագաստանաւ մը, որ Էրէյլիէն ածուխ բեռցած Պոլիս կուգար, անցեալ օր փաթօրկի բռնուելով ընկղմեցաւ։ Նաւաստիներէն երկուքը խեղդուեցան։

Ալի Րէիսի պատկանող նաւակիդ շոգենաւ մըն ալ առջի օր Շիլէ դարձած ատեն խութերու զարնուելով կտոր կտոր եղաւ ու ընկղմեցաւ. երեք նաւաստի խեղդուեցան։

ԱՂՈՒԵԼԻ ՈՃԻՐ ՄԸ

Երէկ, Պոլիս, Ծըրըլ օղլը փողոցին ետեւի կողմը գտնուող տան մը պարտէզին հորէն դիակ մը հանուեցաւ հետեւեալ պարագաներուն մէջ. պարտէզին տէրը, որ ժամանակէ մը ի վեր պարտէզը յարդարելու ետեւէ էր, ջուրի պէտք ունենալով, պարտէզին հորը մաքրել տալ ուզեց. ուստի երէկ առտու սոպաճի Քէմալը կանչելով հորը իջեցուց, մէջը ինկած ջրհան մը հանել տալու համար։

Քէմալ հոր իջած ատեն, ձեռքը չուանի մը հանդիպեցաւ, զոր վեր քաշելով տեսաւ թէ մարդու դիակի մը կտոր կայ. խնդիրը իմացուց հորին բերանը գտնուողներուն, որ կեռ մը երկնցնելով վեր քաշեցին այդ դիակին կտորը. աս տեսնելով պարտէզին տէրը, իրողութիւնը անմիջապէս իմացուց ոստիկանութեան նախարարութեան։ Այս վերջինին կողմէ իսկոյն Գ. գոմիսէր Թահսին էֆ. և ոստիկան մը և քիչ յետոյ ընդհ. դատախազի օգնական Ազիզ պէյ ոստիկանութեան նախարարութեան բժիշկներէն Սիմոն պէյ, վիրաբոյժ Պէքիր էֆ. ղրկուեցան ոճրին տեղը, քննութիւն բանալու համար։ Ստուգելու համար թէ հորին մէջ դիակի ուրիշ կտորներ ալ կան թէ ոչ, հորին մէջ մարդ մը իջեցուցին, որ արդարեւ ուրիշ քանի մը կտորներ ալ գտաւ։ Բժիշկները դիակին աղիքներուն մէջ գտնուած խաղողի կուտերէն և ուրիշ քանի մը նշաններէ հետեւցուցին թէ այդ դիակը ութ ամիս առաջ միայն կրնար նետուած ըլլալ հորին մէջ։ Դիակը չուաններով կապուած ըլլալը կ՚ապացուցանէ թէ սպանութիւն մը տեղի ունեցած է և ան ալ հորին մօտ տեղ մը. նոյն իսկ կը կարծուի թէ ոճիրը պարտէզին մէջ գտնուող ստորերկրեայ տեղ մը գործուած ըլլայ։ Դիակը երկար ատեն ջուրին մէջ մնալով քայքայուած և անկերպարան եղած է. պորտէն վարի մասը միայն ձեռք անցուած է կտոր կտոր եղած։ Մինչեւ երէկ իրիկուն ոճրին ո՛ր, որո՛ւ կողմէ գործուած, և ոճրագործին ո՛վ ըլլալուն մասին ոև է նշան կարելի չէ եղած ձեռք բերել։ Այսօր ալ քննութիւնները պիտի շարունակուին և հորին ջուրը ամբողջովին պիտի պարպուի։ Կ՚ըսուի թէ 18 20 տարեկան երիտասարդի մը դիակն է։

ԱԶԳ. Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՎԷՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿ.

Պոլսոյ Թրամվէյներու Ընկերութեան բաժնետէրներուն կը ծանուցուի թէ բաժին գլուխ 10 ֆր ի 32 թիւ կտրոնը վճարելու համար, պատրաստներու վաւերացումը պիտի կատարուի յառաջիկայ յունիս 1, չորեքշաբթիէն սկսեալ, ամէն շաբթու չորեքշաբթի և շաբաթ օրերը. կէսօրէ ետքը ժամը 2էն 4 և վճարումները պիտի կատարուին Ընկերութեան սնտուկէն ութ օրէն ետքը։

Կ. Պոլիս 11/23 մայիս 98 — 2—4

ԷՔԻԹԱՊԼԸ

(ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ)

Կեանքի Ապահովագրական Ընկերութիւն

ՄՐՑՈՒՄ

Այս ընկերութեան առաջնութիւնը առանց դժուարութեան ձեռք չէ բերուած։ ԷՔԻԹԱՊԼԸ գործել սկսած է Նիւ-Եօրքի և Մասաչուսէթսի նահանգներուն մէջ, իր հիմնադրութեան օրէն իսկ, որ տեղի ունեցած է 1859ին։

Այն ժամանակ քիչ շատ կարեւորութիւն ունեցող բոլոր ընկերութիւնները Ամերիկայի այդ երկու նահանգներուն մէջ կը գործէին. ԷՔԻԹԱՊԼԸ ընկերութիւնը սկիզբէն ստիպուեցաւ կռուիլ այն մրցման դէմ՝ զոր կ՚ընէին իրեն 24 ընկերութիւններ։ Երբ մրցիլ սկսաւ այդ ընկերութեանց դէմ, որոնց ամէնքն ալ հնագոյն էին, ԷՔԻԹԱՊԼԸ 1859 Յուլիսին, 25րդ տեղը կը գրաւէր, բայց անընդմիջաբար յառաջդիմեց, այնպէս որ, 1875ին, հինգ ընկերութիւններ միայն մնացած էին, որոնց յաւելուածական պահեստի (էքսէտան) գումարը իր յաւելուածական պահեստէն աւելի ըլլար, 1876ին երեք ընկերութիւն միայն, 1877ին երկուք միայն և մէկ՝ 1878ին։ Վերջապէս, 1880ին, ԷՔԻԹԱՊԼԸ ԱՌԱՋԻՆ տեղը գրաւեց՝ զոր անկէ ի վեր դադրած չէ գրաւելէ։

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓԻ ՎՐԱՅ

Դ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ Ռ. ՄԱՂԱՔԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Սուլթան համամ Թէքալէան խան Ա. յարկ թիւ 18, 20, 22, 24 վաճառատուները։

Մթերանոցիս մէջ եղանակին յարմար ամէն տեսակ նորաձեւութեամբ պատրաստուած հագուստներ և կերպասներ կը գտնուին, աժան, տոկուն, յաւ ու ճաշակաւոր, որոնք Եւրոպայի մէջ պատրաստուած հագուստներէն աւելի նուրբ և ազնիւ ըլլալով ուրիշ վաճառատուններէ 20 առ 0/0 պակաս և գոհացուցիչ են։

Կը խնդրուի արգոյ հասարակութենէն որ հաճին մեր վաճառատունը այցելել և ստուգել որ Պոլսոյ և Ղալաթիոյ տուներուն հետ մրցելու վիճակին մէջ է։

Կանանց համար չափէններ ալ կը գտնուին։ Կիրակի օրերը բաց է։

23 — ԳԻՆ ՈՐՈՇ — 15—150

VIN DE PEPTONE

Շատ մը տարբերէ բաղկացող դեղերը դիւրաւ կը տարբաղադրուին, այնպէս որ բժիշկները շատ անգամ չին գիտնար թէ անոնցմէ որն է ներգործողը. ուրեմն միշտ պարզ դեղեր առնել պէտք է. ինչպէս Շաբօթի գինին որ ընտրելագոյն սնունդն է. մէկ գաւաթը 10 կրամ կովի մարսուած միս կը պարունակէ, որ շատ օգտակար է անարիւնութեան և ստամոքսի ջղացաւերու համար։

ՏՈՔԹԷՕՐ ՀԱՐՄԱՆՏԱՍ

Կը ծանուցանէ թէ, հինցած և նոր սկսած ջերմամիզութիւնը և անկից առաջ եկած ամէն կարգի հիւանդութիւնները, բոլորովին նոր մէթոտով մը հինգ վեց օրուան մէջ կատարելապէս կը բժշկէ, առանց հիւանդին ցաւ զգացնելու. անոնք որ կը տարակուսին, բժշկուելէ վերջ կրնան վճարել բժշկութեան վարձքը։ Հիւանդներն ամէն օր առտուընէ մինչեւ իրիկուն կրնան ներկայանալ Տոքթէօրին դարմանատունը, Ղալաթիա Սանտըգճըլար ճատտէսի, Դարապուչ օթէլին դիմաց, 97 թիւ լամպաճիի խանութին վրայի յարկը։

29 — 14—40

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները մեզ հաղորդուած են այս առաւօտ 13 Մայիս։

Կ.ՊՈԼԻՍ.—Ծանրաչափ 756.— Ջերմաչափ 23 աստիճան. — Օդը մասամբ ամպամած:

— Կէս օր, ժամը 4,36:

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ.—Ջերմաչափը ցոյց կու տայ:

Բեդրսպուրկ 8, Բարիզ 12, Վիեննա, Իզմիր 17, Վալօնա 20, Աթէնք 22 աստ. զրոյէն վեր:

Սեւ Ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— հանդարտ:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	23	16 1/2
Ամենէն բարձր գին	»	23	18
Ամենէն վար գին	»	23	15
Ռումէլիի Երկթ. զոգ.	Ֆր.	107	62 1/2
Ամենէն բարձր գին	»	108	—
Ամենէն վար գին	»	107	50

ԲԱՑՈՒՄ 13 Մայիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Ք. Կ.	23	16
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	107	37 1/2
Օսմանիյէ		391	—
Ռէժի		280	—
Օսմ. Պանքա		12	05
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹԹ.		8	22
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. ՕԹ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	20
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	50
Թրամուէյ բաժնեթ.		895	—
» ժուիսանս		390	—
» պարտաթ.	Ֆր.	510	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	315	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	466	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	2	30
» մէկ ամսուան	»	—	—
Ռում. Երկթ. ութ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	05
Անգլիական ոսկի	»	109	32
Բոլ էմբէրիալ	»	89	35
Քրիմից	»	51	02
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	10
Մէթալիք	»	96	30
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	15
» » » չէք	»	110	05
Բարիզ » »	Ֆր.	23	06 1/4
» » » չէք	»	22	90
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	48 3/4
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	87 1/2

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 24 Մայիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	63	50
» » » Բ.	»	43	25
» » » Գ.	»	24	63
Դ.) բաց.	»	21	37
) զոց.	»	21	30
Փոխառութիւն Դասապա	»	83	50
Օսմ. 3 1/2 0/0	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11	75
Այտընի երկաթուղի	»	13	50
Եգիպտական Միացեալ	»	107	—
Արգլ. Քոնսոլիտէ		111	25
Հելլենական 5 0/0	»	38	—
Մոնոբոլ հելլենական 4 0/0	»	42	50
Ռանթ » 4 0/0	»	32	50
Պուլկ. փոխառ. 6 0/0 1888	»	92	—
» Նոր » 6 0/0 1892	»	92	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	46 3/4
Դրամազեղչ	»	3	—

ՎԻԵՆՆԱ, 24 Մայիս

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47	65
» Լոնտոնի վրայ	»	120	65
Ռումէլիի երկաթուղի	»	60	80
Օսմ. Ռէժի	»	129	50

ԲԱՐԻԶ, 24 Մայիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ.	21	65
) զոց.	»	21	60
» » » Բ.	»	41	—
» » » Գ.	»	22	85
Օսմանիէ	»	391	—
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	109	—
Օսմ. Ռէժի	»	279	59
Օսմ Կայս Պանքա	»	545	—
Ֆրանս Ռանթ 3 0/0	»	102	87
Քրէտի Լիոնէ	»	820	—
Պանք տը Բարի	»	927	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3537	—
Իտալական Ռանթ	»	92	30
Սպանիական արտաքին	»	33	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	305
Դրամազեղչ	»	02	—

ՊԵՐԼԻՆ, 24 Մայիս

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	97	10
Ռումէլիի երկաթուղի	»	115	40
Անատ երկթ. պարտաթուղթ	»	96	90
Փոխ Լոնտոնի վրայ 3 ամս	»	20	220

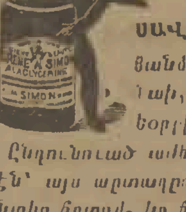

ԳՐԷՄ ՍԻՄՕՆ
ՓՈՒՏՈՒԸ ՏԸ ՌԻ ՍԻՄՕՆ
ՍԱՎՕՆ Ա ԼԱ ԳՐԷՄ ՍԻՄՕՆ

Յանձնարարուած Բարիզի, Վիեննայի, Լոնտոնի, Պէրլինի եւ Նիւ Եօրքի բժիշկներէն։

Ընդունուած ամենէն վայելչազարդ տիկիններէն՝ այս արտադրութիւնները, խիստ նուրբ եւ ընտիր հոտով, կը ճերմկցնեն դէմքին եւ ձեռքերուն վերնամաշկը, աննման փափկութիւն մը կուտան մորթին եւ կը ջնջեն ցուրտէն, արեւէն եւ ծովու օդէն մորթին վրայ գոյացած ամէն տեսակ ճեղքուածները։

ՍԻՄՕՆ 13, փողոց ԿՐԱՆԺ—ԲԱԹԸԼԻԷՌ ԲԱՐԻԶ

Կարցնել դեղագործներուն, հոտավաճառներուն, շուկաները եւլն. եւլն.

ՍԻՄՈՆ ՄՕՌԻՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 15 Յունուար 1889

Պարոնայք Սիմոն և Պեսսին,

Յարմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սիմոն կշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանաւանդ խոլերայի և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու Մօռիւ ձկան իւղէն և կըլանիշաբարներէն զատ։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

Հաստատեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնիլ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գլխաւորներն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒՐԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ.Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սև Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տնօրէնութիւն յ'Եւրոպա

Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ գ'Իթալիէն. 1, 3, էտ Լը Բէլթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ 1845էն հիմնուեցաւ ի վեր

Ապահովագրեալներու վճ. 1 Միլիոն 123,000000

1895է տարեկանը

ապահովագրեալներու վճարուած	87,000000
Հասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	661,000000

1896 յունուար 1

Աւանդը եւ անշարժ կալ. յ'Եւրոպա	40,00000
Յաւելեալ դրամագլուխ	124,00000
Զրդի ապահովագրութիւնք 4Միլիոն	141,00000

Տեղեկութիւնք առանձնակի

Շահաբաժիններու բարդմամբ և ապահովագներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալէն վեր. ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ. աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

18[illegible] Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕՂ եւ ԸՆԿ.

Վոյվոտա [illegible] խան, Ղալաթիա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տրք Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանրի թուրքերէն վրայէ սրահը, ճիշդ Զըղպուճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաստոյգ ցաւած ակռաներն դիւրաւ կը լեցնեն. ցաւազրկելու և բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, ոսկէ շինուածներէն ըստ ուզէլէ, ծամելու, և ամէն արտասանութեան երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաև թըմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամահանութիւն.

Ց.Գ. Ամերկ. ատ.համաձայն ձևեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչև կէսօր) ինչպէս նաև ամեն օր, (մինչև կէս գիշեր) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին

Գաղթականներ կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Թիւ 1 Խէյրիէ փողոց։

ՀԱՄԲՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	14.500.000
Պահեստի դրամ	»	26.504.000
Տարեկան հասոյթ	»	58.937.000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագին.

Ներով: 572 Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՒԻՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիտիս խան. 20 21 22

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «իբրօֆօսֆիթ տը շօ է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սըրաճա), ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՇԻՒՐՈՒՄԸ, ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ, ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ, ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ, ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատար ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԵԼ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ և ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ եւ ԸՆ.

Մարսիլիայի և Փամբուքի մէջ [illegible]

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Մայիս 30 Սէն-Դընի Անատոլուի եզերքէն։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Մայիս 25 Անադոլի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովօրոսսիսք։

» 31 Սէն-Դընի Մարսիլիա ուղղակի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք

Բ. » 175 »

Ուղեւորք և տրոց ուղեւորութեան

Նաւուղէշի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար

ԹԻՒԹԷՄ ՐԸՊՈՒԼ

575 Թօփհանէ, քարափին վրայ

COMP RUSSE

NAVIJATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Կիր. 12 24 Միտիլլի, Իզմիր, Պիրէօս, Աղեքսանդրիա, ժամը 5ին յետ միջօրէի։

Երկ. 13 25 [illegible]

Ե. 14 26 Տարտանէլ, Այնօրոզ, Սէլանիկ, Իզմիր ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Շբ. 16 28 Իւէպոլու. Սամսոն, Ունիա, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում առաւօտեան ժամը 11ին։ 562

ՓԻՆԻԱՐԴ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

Ուղղակի երթեւեկութիւն Լիվըրփուլ և Արեւելեան մէջ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Պոմնիա	4584
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2408
Ուրանիա	7268	Աղլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2168
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբբօ	2143	Մորոքքօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գազալոնիա	4845		

Դիմել առ. ԹՈՄԱՍ Ք. ՃՈԼԻ գործակատար

Thomas C. Joly

Ալիքսիատիս խան, Թիւ 401

Ղալաթիա 571

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՈՒՏՈԼՖ ՖՐՆՑԵԼ

Հէլվէճի խան, Թիւ 2—3, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ՔՆՆԻՉ ԹԷՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

ՎԻՇԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ՔԻՆԱՅՈՎ ՄՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕ

Ամենազօրու կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, Կանայք, տկարակազմ Տղայներն և ամեն փափուկ անձինք։

Բաղկացեալ Մկանանց և Զըղային ու Ոսկրային գրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՎԻՇԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, եւն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Ջըղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաչուք կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Վիքթոր Հիւկօ փողոց, 14—ԼԻՈՆ 507

Ընդհանուր և միակ աւանդապահ ի Կ. Պոլիս ՕԿԻՒՍԹ ՌԱՍԷՆԱ Ղալաթիա, Մումհանէ, Թիւ 86. Կ'ծախուի ամեն դեղարաններու մէջ և դեղավաճառներու քով։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլէ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	1862
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտօնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Ամճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիբիօ	1735
Արիօստօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1037	Սըէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտաճօ	5540	Օճիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրատօ	1481	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2428
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1537	Վասքօ	1914
Գադօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Միսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գիւօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	[illegible]	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Վոտօ շոգենաւը, նաւապետ Նիլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած, պարպած և Նովօրոսիսք ուղղուած է։

Բօլքինօ շոգենաւը, նաւապետ Սմիթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՉՕ

Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

ՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկիւտարէն Կամրջէն		Կամրջէն Իսկիւտար	
11 — Պէշիք	6 15	— —	7 — Գզկ.
11 45	6 50 Պէշիկ.	11 30	7 40 Պշկ.
12 15	7 55 Պէշիկ.	12 15	8 20
1 —	8 50Հնգ.Պշ.	1 —	9 —
1 30	9 35	1 50	9 40
2 —	9 45 Ֆէրպ.	2 15	10 15 Գզկ.
2 30	10 10 Պէշիկ.	3 — Վոսփոր	10 30 Ֆէրպ
3 —	10 35 Գզկ.	3 5	10 40 Գզկ.
3 30	11 — Գզկ.	3 30	11
3 15 Ֆէրպ.	11 — Ֆէրպ.	4 —	11 25 Գզկ.
4 —	11 20	4 — Ֆէրպօթ	11 30 Ֆէրպ
4 30	12 —	4 35	11 50
4 15 Ֆէրպ.		5 —	12 15
5 —		5 40 Պէշիկ.	
5 35		5 30 Ֆէրպօթ	
5 50 Պէշիկ.		6 15 Պշկ.	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն Կամրջէն		Կամրջէն Իսկիւտ.	
11 15 Իէշթ.	6 15 Պշկ.	11 45	7 5Պշ.Գզ.
12 —	6 50 Պշթ.	12 20	7 40 Պշբ.
12 45	8 Պշթ.	1 —	8 20
1 20	8 45	1 35	9 —
2 —	9 30	2 20	9 40
2 45	9 45Ֆէրպ.	3 5	10 15
3 35	10 15	3 — Վոսփ	10 30Ֆէրպ.
3 15 Ֆէրպօթ	10 35	3 30	10 40
4 5	11 —Ֆէրպ.	4 — Ֆէրպօթ	11 20
4 40	11 10	4 45Պշկ.	11 30Ֆէրպ.
5 25	11 45	5 30 »	11 45
5 50 Պշկ.	12 —	5 30Ֆէրպօթ	12 15
5 45 Ֆէրպօթ		6 15Պշկ.Գզ.	

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

2 — Հարէմէն Սալաճագ բացի Կիր.է)

4 — » » բացի ուր.է

10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ)

11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին

1 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի կիր.է

3 30 » » » բացի Ուր.է

10 10 » » անտի Սալաճագ բացի ուր. կիր. օրերէ

11 10 » » » Սալաճագ [կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

ԵՒ

ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի

4 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի

9 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի

11 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի

4 — Սիրքէճիէն Իսկիւտար

5 30 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար

10 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար

11 30 Սիրքէճիէն Գպթ. Իսկիւտար

Ծան.—Օրը միջապատ եղած ատեն շոգենաւք իրենց գտնուած տեղերը պիտի մնան։

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ և Արեւելեան մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիրգօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմէնիան	10500	Էճիբշիբն	3500
Քեստրիան	10500	Աըրժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պօստոնիտն	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1

Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ, Պօրտօյի, Միջերկրական և Սեւ Ծովի մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Րամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէբթիս	2400
Թէպըը	3000	Օսայրիս	2250
Քեանօբուս	3000	Բէբա	2250
Ֆարօս	3000	Սֆինքս	2000
Ըսման	3000	Կասքըն	1500
Մարիօթիս	2500	Գիւյէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕՂ և ԸՆԿ.

Ուէբթալ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

568 31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվըրփուլ

Արտօնատէր Կ. Ս. ԻԻԹԻՒՃԵԱՆ

«ՄԱՍԻՍ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (81)

ԷՄԻԼ ԳԱՊՈՐԻՕ

ԴԺՈԽԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՍՔԱԼ ԵՒ ՄԱՐԳԸՐԻՏ

—Ա՜... բարի լուր մը կը բերես, գոչեց։

Բասքալ, փոխանակ պատասխան տալու, տիկին Լէօնէն առած նամակն երկնցուց անոր ըսելով.

—Կարդա՛...

Տիկին Ֆէրայեէօրի աչքը նամակին սա խօսքին հանդիպելով, «վերջին անգամ մ'ալ՝ մնաք բարեաւ», երեսին գոյնը նետեց և յուզեալ ձայնով մ'ըսաւ.

—Մխիթարուէ, զաւա՛կս, այդ աղջիկը քեզ չէր սիրեր...։

—Ո՛հ... մայրի՛կ, եթէ գիտնայիր...։

Տիկին Ֆէրայեէօր՝ ձեռքի շարժումով մ'ընդմիջեց զայն, և գլուխը խըրոխտաբար անկելով.

—Ես գիտեմ ի՛նչ է սիրելը, Բասքա՛լ... հաւատա՛լ է։

Կարելի՛ բան էր որ կասկած ծագէր մտքիս մէջ, թէ և համօրէն աշխարհ իբրև ոճրագործ ամբաստանէր քու հայրդ։ Այդ աղջիկը կասկածեր է քու վրադ...։ Ըսեր են իրեն թէ դուն խաղի մէջ գողութիւն ըրեր ես... և հաւատացեր է...։ Զկրցի՞ր հասկընալ թէ Շալիւս կոմսին մահուան անկողնին վրայ տրուած երդումը լոկ պատրուակ մ'է։

Ճշմարիտ էր. Բասքալ չէր հասկըցեր զայս...։

—Զարմանալի՜ բան, գոչեց կսկծագին. ըսել է թէ քեզնէ զատ մէ՛կը չկայ իմ անմեղութեանս հաւատացող...։

—Առանց ապացոյցի... այո՛։ Բեզ կը մնայ ապացոյց գտնել՝ թշնամիներդ ընկճելու համար...։

—Եւ պիտի գտնե՛մ, գոչեց Բասքալ այնպիսի ձայնով մը որ անդրդըւելի որոշում կը ծանուցանէր։ Հիմա աւելի հզօր եմ, որովհետև Մարգըրիտի կեանքը պիտի պաշտպանեմ. վասն զի խաբեցին զայն, մայրի՛կ, անհընար է որ գլխ լքած ըլլայ...։ Ո՛հ, մի՛ երերցներ գլուխդ... ես կը սիրեմ զայն, ուստի և այսպէս կը հաւատամ։

—

ԺԴ.

Երբ երիկուան ժամը տասնին միջօցները, Օր. Մարգըրիտ, յուզուած ու դողահար, կը թողուր Շալիւս կոմսին մահուան անկողինն և Իւլմ փողոցը կը վազէր Բասքալ Ֆէրայեէօրի տունը, տակաւին յոյսը չէր կտրած ապաղայէն...։

Տարաբաղդութիւնը, որ ծնած օրէն դրուած էր զայն և չարունակ հետեւէն իյնալով, ի զուր կը հարուածէր գաղափարաբար...։ Հայր, բարեկամ, դիրք, ստացուածք, ապահովութիւն, հարստութիւն ամենն ալ կորուսած էր վայրկենի մը մէջ... բայց հոգը չէր...։ Հեռուն, մշուշով ծածկուած փարոսի մը մինչալ նշոյլին նման, երջանկութեան խոստում մը կը նշմարէր տակաւին։

Կը տառապէր, բայց տեսակ մը գաղտ հեշտութիւն կ'զգար այն մտածութեամբ թէ իր կեանքն անքակտելի կերպով պիտի միացնէր՝ իրեն պէս գժբաղդ, իրեն պէս զրպարտուած, ամենէն անարգուած, մերժուած, լքուած մարդու մը կեանքին հետ։

Կը թուէր իրեն թէ իրենց վրայ թափուելիք անիրաւ պարսաւանքն առաւել պիտի ամրապնդէր իրենց սիրոյ կապերն, և անքաժանաբար միացնէր իրենց հոգիները։

Ամէն մարդ պիտի հեռանայ իրենցմէ արհամարհոտ դէմքով. բայց ի՛նչ պէտք ունէին մարդոց հաւանութեանը քանի որ իրենց խիղճը մաքուր էր, անարատ էր։ Չէի՞ն բաւեր իրարու, քանի որ կը սիրէին զիրար։

Եթէ հարկ ըլլար մեկնիլ Ֆրանսայէն, կրնային մեկնիլ. ուր որ մէկտեղ ըլլային, հոն պիտի ըլլար իրենց հայրենիքը։

Քանի կը մօտենար Իւլմ փողոցին, Բասքալի տխրութիւնը կը ներկայանար աչքին, բայց և միանգամայն զարմանքըն և ուրախութիւնն՝ երբ զինքը տեսնէր յանկարծ, երբ ինքը բարախուն սրտով ըսէր անոր.

—Ձեզ կ'ամբաստանեն... բայց ես գիտեմ որ անմեղ էք, և կը սիրե՛մ զձեզ...։

Դռնապանին բիրտ ձայնն, որով Բասքալի զազրաբար փախուստը դուժեց իրեն նախատական խօսքերով. օճառի պղպջակի մը պէս խորտակեց իւր երազներուն ոսկեբեկ շէնքը։

Ի՜նչ յոյս կը մնար, երբ Բասքալ յուսոյ նշոյլ մը չէր թողուր։

Զախջախեցաւ խեղճ աղջիկն աղէտին վերջնական, բացարձակ, կատարեալ ստուգութեան տակ։

Բասքալը կորսնցնելով՝ ամէն բան կորսուած էր իրեն համար...։ Աշխարհս դատարկ էր, կեանքն աննպատակ, պայքարն յիմարութիւն, երջանկութիւնն անիմաստ բառ մը...։

Իւր միայնութեան դառն զգացումը մանաւանդ աւելի կը ծանրացնէր իւր մտածութեանց սոսկումը։

Բառարդի մը չափ մրրկածուփ գաղափարներով և չար ոգւոյ նախազգացումներով միտքն յուզուելէ ետեւ, սրտին բնական կորովն արթնցաւ...։ Ամփոփեց ինքզինք, և մտածեց թէ կրնար թերեւս Բասքալը գտնել այն մարդուն միջոցով, զոր երբեմն Շալիւս կոմսը կը գործածէր. այն էր Պ. Ֆորթիւնա։

Այս յոյսն էր փրկութեան խարիսխը, ուստի յուսահատական զօրութեամբ մ'անոր փաթթուեցաւ, ինչպէս որ նաւաբեկեալը բեկորի մը կը փաթթուի, որ անդունդին վրայ զինքը բռնելով՝ անսայր օգնութեան մ'սպասել կուտայ։

Բասքալը գտնել, երթալ անոր քով ու և ալ ըլլար, անոր վիճակին բաժանորդ ըլլալ, Օր. Մարգըրիտի քաջութեանն արժանի գործ մ'էր։

Ուստի երբ ապարանքը վերադարձաւ, իւր որոշումն ըրած էր, և վերըստին իւր սովորական պատկառելի հանդարտութիւնը գտած։

Ժամը դեռ տասնըմէկը չկար՝ երբ տիկին Լէօնի հետ վերադառնալով՝ մեռելին սենեակին մէջ՝ Նորէն ծունկի վրայ եկաւ...։ Հազիւ տասն վայրկեան անցեր էր, դռնապանը նամակ մը բերաւ։

Հասցէն այս էր.

Առ օրիորդ Մարգըրիտ Տէ-Շալիւս Բուրբօն փողոց

Շալիւս ապարանք.

Օր. Մարգըրիտ կարմրեցաւ. ո՞վ էր իրեն տուողն այս անունը, զոր ինք իրաւունք չունէր կրելու...։

Հետաքրքրութեամբ խզեց պատեանն և կարդաց.

Թարգմ. Կ. Ս. ԻԻԹԻՒՃԵԱՆ

(Շարունակելի)